и най-сетнѣ, създалъ е поговорката: „теле заминува, волъ се връща", която е вече ирония за по горния принципъ.

— А, ето иде едно българче, той знае квартирата на Гороломова — заяви „опърничавото хлапе".

— Хайде да ме водишъ у дома — обърна се бай Ганю къмъ българчето съ такъвъ тонъ, който трѣбвало да исчезне и въ отношенията ни къмъ лѣнивите слуги; но думите „вѣжливость", „учтивость" са новооткрадната отъ русски езикъ, „деликатность" е взета на заемъ отъ французитѣ, а у насъ най подходящъ къмъ тия понятия терминъ е думата „лигавенье". Тия мегки, нѣжни, сърдечни обрѣщения, които характеризирать отношенията на цивилизованите хора и които правѣть живота по-благъ, по-приятенъ, — са непонятни за бай Ганя; „а какво ще рече то: „моля ви се, имайте добрината, бѣдете тъй любезенъ", какви са тѣзи лигавения?" „говори както далъ Господь: хайде бе, ей я чувай, заведи ме у дома".

Българчето заведе бай Ганя до портата на квартирата му и се върна. Бай Ганю помѣдна нещастния надпись на срѣщната стѣна, закани му се съ глава, поцѣлка съ езика си и влѣзе въ кѣщата. Въ коридора не срѣщна никого, надникна въ кухнята, — тамъ огънѣ бѣше вече изгасенъ, сѫдовете исчистени и наредени. „Тюхъ, язъкъ, пропуснахъ келипира" помѣмри бай Ганю, влѣзе въ стаята си, приклекна надъ дисагите си, извади отъ пояса си мускалите, наблъска ги вѣтрѣ, измѣкна размасления кашкавалъ, отрѣза си сухъ хлѣбецъ и почна да задушава революцията, като мляскаше до такава степень апетитно, щото най лѣнивата швейцарска крава би му завиждала. Да да раздразни уморените отъ непрогуводиренъ трудъ лимфатическите органи, той пропусна въ пищевода си една раздъвкана арнаутска чушка, която го накара да се просъзи и да придружи мляскането съ подсмъркване. Слугинята, която шеташе въ съсѣдната стая, като дочу странните звукове, съ които бай Ганю акомпанираше закуската си, отвори вратата и надникна въ стаята; бай Ганю срамежливо прикри съ бърбътъ си дисагите, обърна своето просъзено и запотено лице, каза „пардонъ", смръкна енергически съ носа си и пропѣди слугинята, т.е. не че той і каза да си излѣзе, но тя побърза да избѣга, като помисли, че миллионерина може да е получилъ нѣкое скръбно извѣстие.

Гороломовъ не се върна до вечерята. Надвечер стопанинът се прибра; въ кухнята вече се запали огънь и започна да готви вечерята. Бай Ганю се сгура вече фамилиарен, (ра, най-сетне, съ всеки какво не се церемонишъ!) и бързо-бързо продължи вече въ кухнята и разправи по вече съ лишика, отъ колкото съ думи, че се заблудилъ цъкъ планинъ и пропуснал обада, но все едно, щъ да съдъ-ма единъ обадъ, ще го навакса съ една вечеря. Бай Ганю ръкъ-ра и отъ кулинарно искуство и не само че ръкъ-ра, но и вечно нарушение на тая заната го възмущавало. Видъ тоя, напримъръ, че стопанкаръ се готвеше да сложи въ кипящата водъ една червена риба и въ-ръкъ-ра въ вънкаръ и сперия, хвана ръкаръ на стопанкаръ, съ другата ръка цъкна рибата и напръви знакъ съ ръка и глава, съ което искаше да каже: „стойте, не напръвите само недайте какъ се готви риба!". - „Сол!" - командува бай Ганю. Даваш му сол, тъй си подръ-ва ръкавите до лакътъ на ляв-ръкъ, бръква въ солницата съ недоволенъ дъл-кардъ си ръбъ и почва да растрива сол-ци-та отъ вънъ и отъ вътръ-ръ и без тъй насолената риба. „Червен пиперъ!", - ама де ще намъ-ри да-ванера червен пиперъ, - черъ пиперъ! - командува бай Ганю, граби и пиперъ и тръска по рибата - Дръ, сбъркал! Една цъцка да се растрие. Стойте, сега ще намъри-мъ обаче да се покрасъ-ва (при вънкъ-ръ жъ-ствие) по тъй не можеха да-го разбератъ, па и бай Ганю нарочно наказа и не можа да забележи скарата; но тъй пръ-въ-рение ли е за бай Ганя! Не е той вчерашенъ! Цъкъ идницъ, цъкъ-ра всички отъ-вори прозъ отверстието на пещъра, осъ-ви дружъ-ри въ гъ-ри да почиватъ, раскъри цъцкъ, сложи върху тъй рибата и рече да я вънкъ-ре въ пещъра, по вратата тъй-ни, закачи се рибата, подмъ-ка се и удари въ пещъра. „Ах!" - цъкна стопанкаръ: „Нищо, ни-що!" - успокои я бай Ганю, грабна рибата, издуха пепелта въ-ли-ки и пепелъ и пак я тури на скарата. Дим и рибена миризма напълниха цъкъра кухня. Стопанкиъ-въ отчаяние, бай Ганю сиди, той е сега въ своята сфера; хем пече рибата и подсмърква, раздразнен отъ аперитива дим, хем командува съ свободната си и ръка, отъ врънца-ница на рибата, ръка да сложатъ трапезата, да не истине нечакана гъ-ба, „рибата не е ли гореща - хъ-ръми я!" Рибата опечена, съ вдигнята въ пещъра опашка и глава, сложи въ единъ чепия и цъкъ любезната команда на бай Ганя: „скоро! скоро! до дето е гореща; дайте мигомъ, па и вино, без вино два-ма не чини!" - настъпаха около тра-пезата, като практика спиридъ да пита за мигомъ и вино. Какво ще правятъ! милионерана идила да си гълтатъ привички за тъ-ко удоволствие я! Стопанката постъпа да разръ-ше рибата: „Моля, моля, моля! Сакън!" - възкликна бай Ганю и й хвана ръкаръ, сетне обърна

рибата от кълъ гърба, напъчена я сам-тамъ с двара си проста и тя се радъ на двъ половини. Е щи че не тръгнеш да вървиш! Донесе смуниара милион, радъва го бай Гано, квато половинара с двата шета и го целуви надъ челото с такъв старание, щото и месеруп части на милона пододаха надъ рибата. Как мисиръ, да ли гиа бай Гано аферим? На да ли толкова милиона сък стече въ челото, колкото слюнки тръгнъа бай Ганю. И вино донесоха. Почна се вечерята....

Карлсбадъ и неприятеле каквато-си бъдъ претоварват ескулапът на страдающът от катар на стомаха! А да умиратъ въ тия страдающи за ухото, че да ги слушаш на процедура гледъ бай Ганя, на стомасит гиа вика слъдъ-ядене дълге по реке от бал-Бухарещ улици, - ще видиш каковъ ефект ще гиа произведе дрънцето!.... Ще бай Гано бръй, не се шегува, ще та удрят ли плюскат! Всички органи на твоето ли въ движение, а зъбит, ухо и носа на първо място! Сто гдъ сазнава човъкъ благодарна и бъдностра на ухо! С каква души, с каква мечдушевност, с каквъ прекрасни знакове, най-сетнъ с каква мъжкашки кори е възможно да се изобразятъ тия мляскания, цупкания, смъркания, тракания, цъкания, слукания, кашто като гадъ се стърпятъ от бай Ганя?...

Смуниата току гиа да куцува, ту хлъбъ, ту вино. Бадъ на стотакит! не ведъ че чехиня ще гиа царнеш да се наслади от такъви дрънци. А тъй е полезно да варене и да чуеше по-скоро, по-скоро!.....

Махания се най сетнъ. Минаха въ приемната стая. Бай Гано червен като бонжур, току суци мустакит току се почервъла въ шета, току мъмри "pardon". Расположи се на столовет. Бай Гано завъртя една цигара, опасена от прекрасит му, и почна да смуци и да гъдухва пред мустакит си облаци дим. Не е ли тоз най-годния моментъ да насладенията: за мужка, за въсти, за любовъ? - Мойта души настроението на милионерина и го потира да ми обича мужката. Кой? бай Гано? Ами че ако бай Гано не обича мужкаря, кой друг ще я обича? Кой друг е можелъ да въздъхне на цигарит, т.е. на мужкарит такъвъ рецки кат себе си, както бай Гано? Само като гиа мине с око, по-добре от въ каквото стоя с двата цигари! Очъ, очъ! Явий опая ти цицука, ранишъ очи ти кларнет!

Истамболдан гелир поста
Болдур, ганке ле, ети доста...

"Сусъ бе, чепенъ! Не щъ аз турски! Българеки ли свири! - цъка гиа бай Гано и тракне с чашата по масата.

Почнал „Каран-карапфилчето", бай Гано тракна с чашата, стрил. Почнал „Кецелке ний богдуле" – пак тракне с чашата. Обърнал на „Зелен Листец" – хм, виждуе ми сяа! С-е-е-ехъ! Чел жарчи чечъ! Пак сяа! ± и бухъ ± шишето въ земята, или тъкъ въ прозореца ... С, кой е майстора на тия работи? И беднаге ли е било, дваесеть ли е било! Ама тия очила отъ кадъ ще узнаятъ кой е бай Гано! И да имъ разправятъ, колко стъкла съ строшил въ лудика, не могатъ не разбера! ...

– Обичамъ мурика – проговори сълзходушно бай Гано на Вапцаса на чашата, единъ тонъ, който да изразява неговото блаженство мурикалъ – обичамъ мурика! – повтори бай Гано и съ закълната чашата, която, по неговото мнение, изразяваше печалната необходимость да слуша за хатъръ на нечия едно нещастно дрънкане на цигулка. „Какво разбиратъ тия отъ свирня, отъ нюанси?" – мисли си бай Гано.

Момата отвори пияното и почна едва нечуваемо пее изъ „Prodana Nevesta" отъ Смѣтана. Подъ пръститѣ ѝ се посипаха звукове, които довеждатъ до екстазъ всѣка чешка душа. Майка ѝ, както вѣроятно въ хилядя и първи пѫть чуваше тия песни, тѣхните въ блаженство, въ покеда ѝ, обърнал къмъ бай Гано, свѣтене національна гордость и самодоволство; тя дръзне съ глава тактъ спредъ темпа на пиесата, ту addagio, ту allegro, като че пунктуиране съ носа си потиръ на фиоритурите. Отъ врѣме на врѣме тя съ очи правѣше знакове на бай Гано, предупреждаше го за пасътъ нашего на нѣкой любимъ моментъ въ пиесата, а милионерина отговаряше съ очи: „внимавай, тва мѣсто, нели нѣдѣ чега, колко сили ти чуваль ад такиф!" и за да подкрѣпи на дѣло тия си думи, той спира отъ стола си гилено въ тоя моментъ, когато стъпканата чакваше да се наслади отъ ефекта, който Смѣтана ще произведе на бай Гано, и набърза, съ единъ махъ въ чашата си, отиде въ спалня си, ще отъ дисагъ отвореше за проба мушкалъ, който да обърне като се върна въ приемната стая, подпрѣне на майкара, „нѣдѣ кое ще произведе ефекта", пристъпа на пръсти по килима къмъ увлеченаго отъ мурикара момъ и – страшенъ дваесеть пѫть бай Гано! отвори мушкала съ розовото масло и полѣчка го бухна подъ носа на момата. Тя като почувствова нѣщо дъхътъ на порнаро бай Ганювъ ръка, вперилата на риба, обърна се отвращение, и, уплашена отъ мурикара, въ първия мигъ го погледна напълно, но машинално дойде въ съзнание, че предъ нея стои милионерина и се хили, и пита: „вашия Смѣтана ли по'чина, или тъй го полирица? а?" ... Момата престана да свири. Почна бай Ганю... (Какво казахте? – немогатъ да ви разбера! ...) почна да свири съ единъ пръстъ, не бързо, ще да сърце на стола и колкото да ѝ дамъ да разбератъ че нѣкой малко-много прочувствуване отъ тия нюанси". У единъ

Бай Ганювo родилна бяла неладнала една ръчна хармоника
с клавиши, та сеиз-тоиз, както се канеше на карти, и Бай Ганю
си е чуил прстиж да изкалъпи някаква песен. Сега той почна
едно сентиментално рьссийско, от което по негово мнение чу-
десно сеизвайе: „Откраднала е Сабина Краснощока...", което „Славянка",
удрала е откраднала от чехската „Slavinka".
Ран нощ
— „Славинка", татенко! — събуди откъсрнато се момата.
— „Славянка" дерь! — обади се Бай Ганю — Вий от кога я учите?
Възхитен от успеха, Бай Ганю свдна на стола, да да свири
вече основателно, щото по сериозно; а какво може да бъде по
сериозно от „Нощь възпета"? Почна Бай Ганю да свири, но осра-
на сам недоволен от изпълнението. И твърдъ сериоз-
но! „Нощь възпета" не е създадена за пиано; дръкове се
пресичат; бутнен клавиша на „уска-а-аспа-а!" и се
превъртя маса; дуро щото и хармониката! Като си
мурнъ пръста на „..жа-ас-пала..." натискай — майка му стара,
часъ да ти бучи, натискай, изливай на талази, додето
ти дойде кефа! А нокъ с пиано — дрънь-дрънь, дрънь!
Видъ Бай Ганю че ще отслабне сферата, произведен с „Сла-
винката", помисли, помисли, па рьши: „А бе я чакай да зема
да я свирна „Нощь възпета" на тия инструменти!"... Поразмис-
ли се той, искаше да се настрои леничко, въздъхна веднажъ от дълбоко, задръма
с очи, като умна!.....

Grand maestro Verdi! ти извинявай, ти не можеше да имаш вра-
гове! Но ако да нае чакъния, би се явил някой изрод, той ще
бъде сатана. Сатана е велик, Grandissime Maestro! и всичкия
стрелна Дух Духът со безсилни стрели против тебе! Едно само.....
само едно сърдце можеше да уязви Лукавия и.... и цялия
мурикамен свят ще се покрие с трауръ!... Ний ще се мо-
лим, моли се и ти, Divine Maestro, на Всемогъщия Съдия
да не допусне Сатаната да те въведе в салона,
в който Бай Ганю пее „Нощь възпета". Тогава Духът да ти открие
уплашена истина
с сатанинския си слухъ: „Ха! ха! ха! ха! Верди! твойта песен
от твойта Божествена „Травиата"! Ха! ха! ха-а!!..

Никога твоя нъчайши слухъ се покърти с нетопярите
за тебъ диви, нечовъчески звукове

— Кисно стана вече, господа — каза сраменливия
Илко, като помедна часовника си — среднощь! Хайде да си
ходим, та идущия месецъ, с Божията воля, пак ще пора-
кардаме за Бай Ганя.

– Ами ти бе, Дравичка, защо мълчиш, харесал ли ш'го за бай Ганя? – попита един от компанията наша весел приятел, Дравичката.

– Как да не зная бе, брате, зная сума работи, но как да ти разкажем? – отговаря с тържество Дравичкар.

– Как ще ни разкажеш! Да плаваш твоят ум!....

– Добре, случайно [illegible] в Женева, знайеш го, в Франция! Ден си стоя в един хотел и цялото да се разходя из града. Град прекрасен, околности и местности, и великолепни. Разхождам се така безцелно, защото нали-навъно-надъно и от улица на улица щедъх на площада, дето е оперния театър. Виждам покрай една елегантно кафене; какай, рекох си, да се отбия да си почина малко. От входа надясно виждам една стъклена преграда, с отворен вид към площада и [illegible] там, кеф ще ми кафе, кеф ще гледам [illegible]. И какво да говориш, мале! Цяли пет маси заети с българи-студенти. Е, идеше да кажа, че българи имат вкус за изящното! В такъв красив град, в най-хубавата част на града, в най-елегантното кафене, заели най-видното място. Шум, дим, кибрити и фасове цигари по земята, пръскане, вик, врява!.... Тук играят табли, там преферанс, отвъд хвърка пиле. И чуваш от всички страни: „шеш-беш!... кіоф!... дай парите!... дохърпи-ек!... защо ме-дай картите, бе!... Garçon!... първи на вторите!... дю-беш! мълчеш, не е дю-беш!... хвърка пиле!... Garçon!... Ти кабер имаш от прера!.... Нещо ум от социализми!... дубора!.... И ар нещо ум от горбачовци!... цакал!... подлец!... Гарсон!... Ъ декорацията ли се гордееш!... спарли!... Ами ти с руските чиряци ли!... Господа, ахмака ще!... ха-ха, ха-ха!.... Garçon! още шоре!... Дай още един франк на заем бе! ... Ти си бараклия!.... Дюрт-дохерт!" .....

Лицето, на което ленивата не съвсем ласкателния епитет Ахмака, видя в кафенето, поздрави студента, когото посрещнаха, както се казват, с разтворени обятия и нарасна към кая групата да се присъедини, което от всички маси се старяха да го привлекат. Такава симпатия, към един ахмак ли се показа отвъдно необяснима, но не се мина много време, от думите с които се приветства ласкателя за срещата на това лице, [illegible] недоумението ли. Впоследствие ар узнах, че този ахмак

(се разпръсна)

с синъ на единъ земевладѣлецъ отъ Аржентина, Южна-Америка. Богато момче. Баща му пращалъ по 500 франка мѣсечно, ~~отъ тѣзи петстотинъ франка~~ които половината ~~прѣзъ годината~~ ~~свѣтата~~ всякой мѣсецъ се распрѣдѣляли съ помощьта на шменъ-де-феръ по джебоветѣ на нашитѣ студиозуси. И затуй че добродушно се оставялъ да го скубятъ, като си е доставялъ удоволствие да наблюдава любопитната за него жадность, съ която нашитѣ ~~са~~ прибирали парачкитѣ му, — той се удостоилъ съ титлата ахмакъ.

Въ какъвъто часъ на деня и да посѣтишъ това кафене, като почнешъ отъ 9 часа сутриньта до късно вечерь, постоянно заварвашъ същитѣ лица, при същитѣ занятия: табли, префа, шменъ-де-феръ. Кога тия младежи ~~учатъ~~ четатъ, по какъвъ начинъ ще се усвояватъ съ европейската култура, — това ми остана необяснимо. Ясно ми бѣ само туй, че почти ни единъ отъ тѣхъ не ~~владѣеше~~ говорѣше свѣстно францускій езикъ. Не усвоилъ да зная на този езикъ и по грубостьта на интонацията, по дикцията, по конструкцията на фразитѣ, ще го познаешъ че е восточенъ човѣкъ. Прѣзъ день прѣзъ два къмъ тая компания се присъединяваха нѣколко озлобени, нихилиствующи еврейчета, които отъ тъмнитѣ кюшета на кръчмитѣ се гълбиха на ~~руското правителство~~ тиранитѣ. Азъ не разбрахъ каква бѣше тая симпатия къмъ тия тъмни герои, които сѫ въ състояние едновременно да бѫдатъ и нихилисти, и тайни полицейски агенти, и анархисти и най-низка проба злоупотрѣбители на другоствени пари, библиотеки и ~~други~~ прочие! Вмѣсто да се сдружаватъ съ французитѣ, съ нѣмцитѣ, съ англичанитѣ, винаги примѣрни и въ веселбитѣ си, и въ занятията си, вмѣсто да се проникнатъ ~~отъ~~ съ тѣхния духъ на порядочность, на трудолюбие, на честность, на каваленство ~~благородство~~ — тѣ, нашитѣ, ~~търсеха~~ търсятъ своя идеалъ или въ еврейчетата, или въ румънцитѣ, или въ ~~...~~ нѣкой арменецъ, които по най-доленъ начинъ експлоатираха срѣдствата и силитѣ имъ, като ги увличаха въ задушната атмосфера на своитѣ злобни, груби, безплодни глаголствования ~~изпълнени отъ пусто въ ...~~. Сетнѣ узнахъ че въ този градъ имало и други българчета, които не посѣщавали това кафене, а се занимавали най-сериозно съ науките си.

Единъ день, въ най-горещия разгаръ на шменъ-де-феръ, когато аржентинецътъ бѣше изгубилъ около стотина франка, влѣзе въ кафенето едно лице съ накривенъ калпакъ, съ тояга подъ мишница и дисаги въ рѫка.

— О-о! Бай Ганю! Добрѣ дошелъ! — извика цѣлата компания.

— Добрѣ заварихъ! Какъ сте! — отговори новодошлия и като се отказа великодушно отъ любезнитѣ прѣдложения да му направятъ мѣсто около тѣхнитѣ маси, ~~той~~ дойде и седна при моята ~~своя~~ маса и съ сядането си ~~заедно~~ прѣкатури чашата съ кафето ми. Бабаитска натура!

—Пардон! — Кмете, не се безпокойте, — побързах аз да кажа, при всичко че не разбирах пой да се безпокои твърде много.

— А-а! Вий българин ли сте? Е, добър-ден кога е тъй! Гано балкански! Отдъ гдъ бъкте вама милостъ!

Казах му. Запознахме се.

— Въ тъй пусто гюлово масло обикалямъ свята — заяви ми съ отчаяние баи Гано.

— Какъ, не върви ли тази търговия?

— Че правичката да ти кажа, господине, не върви!

— Защо така?

— Защо! Отъ главицъ си тегнимъ. Въ едно врѣме — като кажемъ българско масло, карь оси на медъ тинтяк, сега — тая въра! Дигнемъ въ нъкоя сапунджийница, дода дигнемъ да ни кажатъ че си българинъ, казватъ не казватъ „бондюр!" току те попита: „сваждароф?" — и хемъ пира, хемъ се ходисмива. Па кай му гледа подсмиваро, току алишверишъ да има, алма нещо! Дай ми, кажсе, единъ грамъ за проба. Подиграваро! Какъ ще му даденъ единъ грамъ! Единъ грамъ ще полъвнатъ — да ще разлѣятъ. Алма, приятелю — кажса му — тъй масло не е такворъ, каквото го мислишъ ти, тъй е чисто масло. — Ехе, — кажсе — вий всички все тъй говорите, все тази пъсни пъете. Кажсе ти го рака въ очи, хичъ не ще да те узнае. Редникъ! Алма все тъй терше пусто да опуснѣ макаръ!... Академикъ ни изъде гладна! Че то, братче, не е единъ, не сж двама: като въ нъкои щати Европа на скърби, академици, ермении, турци, гърци, на макаръ, на маймунъ сабота, на тогозъ изгорили, оногозъ закрѣпили, бактисали хората! Като ти въ заминишъ на гюлъ — аказа си търсишъ!....

Невинния Жестокъ нещастна отъ редъ ми въ всичкитъ му чувства. За доказание на картината по всичкитъ маси около насъ трикаха табли, дрискаха карти, пушѣ и димъ до небеса!...

— Много ми харесватъ нашитъ момчета, — каза ми баи Гано, като гледа играющитъ. — Молодци! Има между тѣхъ такви сербезъ, че на професорить пей давать! Ето, напримѣръ да речемъ, онова момче, по дъртото, видиме ли го! Въ то играе на отъкрит-бирь. Вий знаете ли, че той има три медали? За Сръбско-Турска война, за засита и пленъ отъ за кажсе! — Сѣдемъ Сливенъ е билъ, умее јакопитъ на пръсти. То ще му е трѣбвало още да се учи, де-де! алма, — бодатъ го паричкитъ! Три мѣсеца отъ като е дошло тука, алма да го чуйтъ, какъ мисли, френскитъ ни говори като ресторанъ! Да не му е ръки, дъ ще му чавата! До сега да е станалъ вече докторъ, алма гнатъ хора тукашнитъ. Ректора, кай, не го оставя. Не можсе, кай, казватъ му, за три мѣсеца да станетъ докторъ. А бе какъ да не можсе, когато момчето знае; сичка да го испратятъ, ще ти кажсе всичкитъ закони, наизустъ ги знае. Казватъ му ректора немажсе, кай, за три мѣсеца само да го пратятъ, кай, а

само ли да го чуруши. Нашия сребърь – юнакъ, да три мѣсеца доктора ще стана. Очи – юнакъ, небива: Небива ли? – Небива! Че като мамата единъ день нашия, че каро ли нацарва, мати-макара ли направи... Наистина, ха, пирай го ако щешъ...

Аз повървахъ на бай Гана и нетърпѣхъ да пирамъ обладателя на трите медали. Той продължи:

– И трайне ли какъ е станала тая работа? Не стига дето ректора се замаскари и нѣще да остави момчето, твоя милостъ, здравей кажи какво е доиска", такъвъ дето тамъ тукъ... тупнаке... стоящъ да стане доктор, да при мѣсеца, али и доиска, кай, и доиска. Нашия гинъ хубавъ справи сумма свидѣтелъ – отъ Хайски Съвѣтъ ли не щѣше, отъ прокурор ли не щѣше, и послушенъ слушъ и какво нѣщеше. Ама инатъ човѣкъ разбира ли ти? И не е, да кайне, какво да е хлапе, али то съдебенъ слѣдователь! И съ три медали, момче ти се!!... Ректора почналъ да му дръпка, че за да бѣдне колегенъ за себе си и за народа си – нему какво му дѣла работа! – трѣбвало да прекара редовно цѣлъ курсъ, че и повечко живѣлъ въ странство ще му бере за гоза-дивана! – и много такъвъ бабини деверини. Па остава ректора, али – барабанъ! Пѣтно съ момчето – и доиска се обадѣда: „Да, кай, и азъ ви хубавъ да послушаре съвѣта на г. ректора!" – Гей! че като кипна кеми на нашия, че като зинаше: „Али ви, – кай-бе, защо се обадѣдаре, ви адвокатъ на ректора ще станаре!"... Тукъ на доиска го натърсихъ! – Свими си опашкитѣ очия ти хора, глкъ не могатъ да каскатъ... Не, какъвто щешъ, твоя милостъ, ама отворете момчета гимназе. Никакъвъ!....

... Гърсонъ бе, хей! юнъкъ кафе! – извика бай Гано.

– Момчетъ! – отзова се пъргавия гарсонъ.

– Юнъкъ кафе, с аборъ газетъ българ – говорѣ бай Гано и сѣтнѣ, като се обърна къмъ мене, добави – Не съмъ ги забравилъ още тия вадѣчки, френскитѣ.

Гарсонътъ донесе кафе и едни захарени кори, въ които бѣха прикачени нѣколко български, издания по-крайщата, газети.

– Чакай да видимъ какви новини има, какво става по свѣта бай Гано, като разгъва коритѣ и се задълбочи въ политиката. Азъ наблюдавахъ отъ страна какъ той нервно, съ напрежение поглъщаше антрефилетона, усмихваше се и съ свѣтнали очи пущаше сѣтнѣ-тѣнѣ по едно „браво!". По едно врѣме прѣстана, вдигна се, съ внезапность, обърна се къмъ мене:

– Ех, че ти хапнахъ! Я слушай да ти прочета... нѣкакъвъ

– Извинете, господинъ балкански, азъ нѣкакъвъ поне тука да успокоя умирѣ си отъ тази политика – каза и азъ и станахъ отъ стола си – Сбогомъ!

– Ама ти чуй само това. Отдаде разбойническа слава отъ свѣдѣнци, крадци и проститутки, които съ свѣдѣтелъ мирятъ въ нечестиво закатие по хатъри" „Още по хубаво!....

– Не, не! Сбогомъ, господинъ балкански, – извикахъ азъ вѣтрѣ и излѣзохъ.

— Здравейкара, господа, най хубаво разказва, че с вас
него е трудно да се задоволиш с някой разказ. Аз ~~от друга страна~~,
~~на~~ право да ви кажа, и аз имам някои работи за бай
Гаки — обади се Ради. — От Москва, от Петербургъ!
— Я начевай по скоро, стига си го дъвкал! — отвърна му
Здравейкаро.
— Думата „дъвкал" не ли се вижда извънредно поетическа-
попегува се Мато.
— Мълчете бе, господа. Ради! хайде бе, гълъбче, начевай.

— По пътя към Петербургъ — почна Ради — спряхме
на станцията в Вилно. Потърсихме другарски двойца-
бай Ганю и аз. Влязохме въ буфета. Бай Ганю поиска — аз
да почерпя, понеже изъ пътя съмъ пушилъ отъ нещастно тю-
тюнь. Поръчахъ вино и закуска. Собственикъ на
буфета всъщность се въ нашия разговоръ, горе, види се,
че сме българи и ни заговори по русски:
Извинете, господа, мисля, че сте българи?
Отговорихме му утвърдително.
— Не познавате ли г. Димитрова, студента?
— Аз не го опознавам, ти познаваш ли го бай Ганю?
— Димитрова? Такай... а-ха! спомнил се, Димитров, аз
познавам го. Едно отворено момче, зная го, какъ не!
— Немогнете ли да ми кажете, той сега е тамъ сега
или вече отишълъ, той сега тамъ ли е?
попита госпожичарът
— Той е сега въ Цариградъ — отговори бай Ганю — подиръ
една недѣля ще се върне тамъ. Ударихме комторъ!
— Ка-ак!!— извика като ужилванъ госпожичара — че
се въз-ма-ве?!. Ами че той е вънчанъ тука, господа!.....
— Има хаберъ! гледай, ха, ха, ха! — изкикоти се отъ сърце бай Ганю.
Гостилничарят го изгледа заядливо.
— Ти не го знаеш него — продължи бай Ганю, като се обърна
къмъ мене — то е страшно отворено момче тоя, Димитровъ...
Гостилничарят ни разказа слѣдующето: преди
един день, господа, съ телеграфа г. Димитровъ съ
едно глухо-немо 13-14 годишно момиченце. Аз позна-
вахъ Димитрова отъ една година по рано, той живѣ
въ нашия градъ, заедно една година, вънчахме се и заминахме
за Москва ли, за Петербургъ ли — не знам. Като дойде тая
година с глухо-немото момче, каза ли, че тукъ момче има-
ло у васъ, въ България, брать чиновникъ или офицеринъ — не помня
който щѣлъ да му отпуща по сто франка сжщевременно за да
учатъ въ единъ отъ Петербургскитѣ институти за
глухо-неми. Понеже г. Димитровъ заминувайки за нѣкой

другъ градъ — така поне той ми каза —, то ме помоли да прибера у дома момченцето, да го храня, да го надгледвамъ до пристигването му. Той ме увѣри, че ще се завърне слѣдъ десетина дни. Съгласихъ се азъ, прибрахъ нещастното дѣте и го гледахъ като свое. Изминаха десетина дена, мина мѣсецъ, минаха два, отъ Димитрова гласъ се не чува. Искамъ да узная нѣщо отъ дѣтето — то глухо-нѣмо, горкото, не може да ми расправи. Па гледамъ растяжи се тупъ дѣте. Писахъ азъ въ Петербургъ, въ Москва — никой се не обади. На третия мѣсецъ, господа, момченцето исчезна. Питахме, дирихме, на полиция заявявахме, телеграмми дадохме по нѣколко направления — нѣма, пропадна бѣдното дѣте. Какво страна съ това дѣте и до сега незная. Нека г. Димитровъ му тегли грѣха, азъ ще тегля сто рубли загуба... Та вий казвате, че той щѣлъ да се вѣнчава идущата недѣля? Боже мой, боже мой! какъ е възможно подобно нѣщо!. Ради Бога, господа, съобщете това на вашето началство, прѣдупредите онази нещастна мома, съ която ще се вѣнчава...

Азъ обѣщахъ на гостилничара, че щомъ стигна въ Петербургъ ще съобща на единъ господинъ, който, увѣренъ бѣхъ, немедленно ще телеграфира на Екзархията.

Расплатихъ се. Качихме се въ трена и потеглихме за Петербургъ.

— Много ти трѣбваше да се мѣсишъ — каза ми съ укоръ бай Ганю — отъ гдѣ знаешъ тукашната му жена каква е стока!...

Ний пѣтувахме въ III классъ. Бай Ганю зае двѣ сѣдалища и си лѣгна да подрѣмне. На слѣдующата станция въ нашия вагонъ влѣзоха още нѣколко пѣтника и трѣбваше да имъ се отстѣпятъ лишнитѣ мѣста, но бай Ганю не е простъ, — той се приструва на засталъ и хъркали хърка. Единъ великанъ нѣмецъ, селянинъ, доближи съ чанта въ рѣка до бай Ганя и почна да го буди, като го буташе легко по бутушитѣ. Бай Ганю се потайва и току пуща хррр... пуфф... хррр... пуфф... и като си закрилъ лицето отъ нѣмеца, слиша ми съ око, санкимъ, „вижъ ме колко съмъ дяволъ". „Ну-у, ставай!" — извика нѣмеца и почна доста осѣзателно да мушка моя спѣтникъ. Хррр... пуфф!... „Ну-у, не притворяйся, чортъ!" — ~~извика~~ изръмжа нѣмеца и съ едно замахване смѣте нозетѣ на бай Ганя ~~и го~~ сгромоли го надъ дисаштѣ му и сѣдна при насъ. Бай Ганю се приструва

на сеняка, растри си очите и ведната, каро че ни мухъ ѝма, ни на мухъ мирисало, гъвади си тютюнчето — и пръ дъ носи отворена на вѣтрища:

— Български тютюнъ!

— А-а, така ужасно вие българи? Много приятно познакомство! — каза добродушно вѣтрища и пошна да си свива цигарка — Вие в Петербургъ идете? И я тоже. Вместе, значит.

Щом стигнаха в Петербургъ, побързаха да честитят отговорите си, дадено на гостилницата в Вилно. Срещнаха се с майор Найденов, разтвориха му похвалителното на Димитрова, и той ведната телеграфира в Цариградъ и уреди да разстрои кръвопролитната сватба. Потом пък на отъ своя страна ни разтвори продължението на героическата си тихо-мълчаливо мълчание. Кога и каква е била подчетната нова мълчание да избъга от Вилно, не е известно, но един день по пристигането в Петербургъ и тук дъ ме е било жертва на най-лика експлоатация от страна на Димитрова; който не само че е прибирал сумите, пращани от братът на непрестанно мълчание, но е карал на сина бъдещо двете да ходи от порта на порта при великите по влиятелни лица и пъдрини филантропи в Петербургъ да строи очи. И не само в Петербургъ, но го е тикал често и до Кронщадтъ, при известния свещеник за просвещение, Иоанна Кронщадски...

Ах като ѝмало почти никакви средства за съществуването, принуден бъ дъ се вмъкне във Демковата, прибежище за крайно бедни студенти. Бай Ганю най-енергически настоявал да дойде и той в Демковата. „Абе немойче, бай Ганю, това заведение е само за студенти" — „Че какво като е за студенти — убеждавал ме бай Ганю — студентът не ли е като мене? Какво бива, най-сетне, един българин да прибегне?" — „Но ти си богат човѣкъ, бай Ганю, ти можеш да отидеш на хотел" — „Аман че си бил прост човѣкъ — укорявал ме бай Ганю — ами не мислиш за отечеството! Абе хей българино, защо ще си давам парички на московците? Кабутаят ли капитал дрънкъ го дъ ги раздадем! Ти от дъ ще знаеш какъв ми е хатъра?" — „Немойче, бай Ганю, ще протестират бедните студенти, ще ми се скарат и моля да ме изгонят от общежитието" — „Ехаят това българека! — продължавал бай Ганю — ами че ти чета ѝмаш ли? Не ти ли свещ толкова пищяло да ѝмъ речеш че съм ти брат, че съм ти нещастен човѣкъ, а бе то стига да речеш че съм български, ти ли ми ще знаеш руските какви са ахмаци!"... „Не, не, немой!" — извиках аз решително и тръгнах към Демковата. „Ехе! ти мислиш че тъй лесно ще се откопчиш от мене! Чакай де! Какво си видял ти още! —

мъмри Бай Ганю и върви подир ми – Българин! И тук бил
Българин! Нема за нещо пари патриотизъм!... Чакай де, човече, ще
бърза толкова, че нещо да не стане, писнеш ли тогава
Чакай де, Българино!"....

В тази минута ний пребледняхме, види се, доб
любопитна картина, защото преминуващ по тротоар
лица се обръщаха и ни гледаха. Българинът
Бай Ганю на десет крачки зад мене наблюдаваше
нападки на бастуна му, на другата ръка привързан
кимиджето си, което държеше сетне – тоест дали три
изтощено чело. Кайнакът му едва се държи на темя
Крачи Бай Ганю подир ми и мърмори: „Чакай де, човече
бързаш, послушай поне кимиджето, че ми откъсна ръката... Ж
мислиш да се откачиш от мене! Недей ти бае си Ган
какво е чувство!"... Аз стъпвам като в нощни
си спомням в ужас как ще се явя в Бай Ганя в
дезавуира и как ще оправдая тази своевол
постъпка. Трябва да гледа! Пък вината, че да се
откача от него е немислимо! Най сетне, нали е работа
за въжето дена, поневяра примирих се с положени
А Бай Ганю върви ли върви подир ми и все мърми, и
остави (вече) пастърма бабаитски вик и почна в мигом
тон: „Я чувай, Бай Ради, почакай малко де, мал ти се бе
Ради! Българи сме най сетне"... И пребледняхме си, гос
в този момент аз съжалих Бай Ганя! Вървайте! Ор
вах че постъпката му е безобразна, че той е отврат
демен скотовъдник, егоист, лукав хитрец, лицем
експлоататор, грубиян и простак до мозъ
на кокалите... но, аз го съжалих; в тънките вибрации
тонът, с който Бай Ганю произнесе „подир ми", моя
ухо схвана една нервна нотка, която се е таила в се
в сърцето на Бай Ганя, но рядко – много рядко! – се
явява... Недей, моля се да ви се покаже съвсем (нестествено)
ви каква, господа, че от този момент аз почна
по-нрав да съжалявам Бай Ганя, като че някой ли
вътре: „Недей презира този простичък, лукавичък, скъп
нещастник, той е робеба на грубата сила, той е жертва
груби въздействия; злото не е в него самия, а в окръж
щата го влияния. Бай Ганю е добродушен, разсеян, всеотдай
– лошо възпитание! – Погледни го още веднъж на добр
ръководител и ти ще се увериш каква подлост е той в състо
да направи. Бай Ганю е храбрувал до сега само животинска си енерг
но в него се таят потенциални (заложени от природата) сили, които очакват само моралния
импулс, за да се превърнат в жива сила (сила) сметка."

Пристигнаха в Дешовкара. Повечето студенти не бяха се още завърнали от ваканциите и гнездата бяха свободни. Място щяло го затопурить вършиять ми другарь Кочо, албанецъ, бедничъкъ въ висша степень, който получаваше отъ Славянското Общество по три рубли на месецъ за чай и захаръ; Кочо постъпилъ въ университета, следвалъ две години, но като се убъди че не е за него работа, напустналъ го и постъпилъ въ семинарията. Добръ бяше горкото Кочо, да приберемъ си чавара си даваме, но недай Боже да го разбудишъ,- въ миг кипваше въ ужасна албанска кръвь, цъвтъ звяръ! Като влъзохме въ бай Ганя въ стаята, заварихме Кочо въ хоризонтално положение върху леглото; на тръ леглото трудно бяше да се определи кое е възглавница, кое е покривка, кое е завивка... Кочо скокна отъ кревата въ секундата на гайтера, прегърна ме, цълуна ме, заюрка се въ бай Ганя и весель, засмънъ до ушите отъ радость, разтвори ни да седнемъ кой на леглото, кой на сандъка, като се извинявайше за малкия безпорядъкъ въ стаята. Той отвори вратата и нададе единъ арнаутски викъ: „Ванка, поставь, голубчикъ, самоварь!". „Ка що ваши самоварь, когда чаю и сахару нъть!"- обади се голубичката отъ дъното на коридора. Кочо се хвана въ дъвритъ за чавата, прекрати суетнята въ стаята, грабна си шапката и бързо чува нашиятъ молби да остане, защото ще купи чай и захаръ, изтръгна се, извика „сейчасъ!" и изчезна... Чакаме ний съ бай Ганя половинъ часъ, чакаме цълъ часъ,- Кочо се не връща. Тръгва ни се смъртно много. За да не губимъ хубавия день, предложихме на бай Ганя да идемъ на разходка. „А бе чакай да почакаме, ще ни напои човъка съ чай"- възрази бай Ганю, немайте той да пусне капитура отъ дъно и да се явява. Но все така ни настоя на свето. Карика бай Ганю мускалитъ въ ходила си и тръгнахме. Като наближихме Аничковия мостъ, чуваме отдалечъ единъ звъркски викъ, разнесенъ съ най отчаяни псувни и хули; изтръхме на моста и какво виждаме!.... Кочо разсвирепъло като тигръ, вече ухвърлилъ си хрусти въ мишата на единъ нещастенъ господинъ, чавката на когото се вайше по камънитъ, навелъ му главата и се смъкне до хълма отъ моста. Нещастната жертва правеше всички усилия да се избави, но не бяше тъй лесно да се изтръгне отъ ръцътъ на побъснъялия арнаутинъ. „Шарлатанъ!- ревеше Кочо - подлецъ! негодяй! ты шпіонъ, а не я, ты шпіонъ, сукинъ-сынъ! я тебя убью, подлая тварь!" Ний се спустнахме да го разтървеме. бай Ганю извика подигнали: „Остави го бе, що ти трябва бели на чавара, нека си пропаде чавата; остави го, ще те влачатъ да свидетелъ по участъка!".

Аз не послушах съветите на бай Ганя и тръгнах към арнаутлъка, който непреставаше да си дере гърлото и да гърми най-яростни епитети за своята жертва, която бъше вече допъхтяла до края на моста и приготовляше се, че още един лифт и нещастния ще падне с главата надолу в бързата Лиси на фонтанка. „Шарлатан! подлец!" — ревеше Кочо и още по силно въпиваше костеливите си пръсти въ безплодния врагъ на противника си. Когато аз бъхъ вече на нъколко крачки отъ тъхъ, жертвата сърцераздирателна отъ предстоящата гибель, направи едно отчаяно движение, изтръгна се изъ ръцете на албанецътъ, грабна си момчешкото палтенце и фукна да бяга. „Стой, шарлатан! Трус парливый, мерзавец!". Кочо грабна единъ камъкъ и го запрати подиръ му. Недопадналиятъ досърца до единъ трамвай, се обърна и изчезна... Но арнаутинътъ не се успокои! „Я тебя убью, подлый шарлатан!" — продължаваше той да ръмжи, като показваше с юмрукъ въ пространството, където изчезна врагътъ му. Аз повиках Коча на гиле, той се обърна — и не ме позна! Въ очите му имаше нещо зверско, очи му бъхъ кървясали, мигането му подсмъркващо и повтарящо, зъбитъ му сякаха като въ най-силна тръска, устните му конвулсивно трепътъха и едно глухо ръмжене в... в... в... б... б... р... р... Шар-ли... Сух-к... П... т... подлец... м... м...! „Шарлатан!" — извика той още веднажъ, като се обърна съ закачливостъ къмъ невидимия врагъ. — „Кочо, голъбче, каквото ти се е случило, кой е тоя господинъ" — попитах аз съ примирително съчувствие, той ме погледа очи въ очи и ме позна безсмислено и глупаво — и пакъ не ме позна! .... „Я тебя убью, подлая тварь! я тебъ покажу кто шютъ!" — ръмжене Кочо и се закатери на проходящия трамвай, като че въ всъкой трамвай седеше неговия врагъ. — „Кочо, моля ти се, кажи ми какво ти се е случило? умоляващъ аз, като вървеше до колата и се опитваше да хване ръката на приятеля. Кой бъше тоя господинъ?" — Кочо ме погледа още веднажъ и извика: „Тоя е величайшия негодяй! Разбра ли? Ве-ли-чай-шия не-го-дяй!" — И пакъ се обърна очи въ очи и пакъ почна да изрича проклятия. Аз почнахъ да се досещамъ, че моятъ приятель е жертва на нъкакъвъ подлогъ, скроенъ отъ неговия врагъ, — но какъвъ именно, нерадвахъ и не бихъ могълъ да разгадая. Тъй, когато ми разказа Кочо бъ до такава степенъ подло, щото не можеше да бъде предметъ на догадки. Кой какво ни расправи Кочо, слъдъ като дойде малко на себе си: „Проверете си, господа, като цигулки отъ дешевката, отивамъ въ Славянската Беседа да си получа стипендията, за да мога да купя чай и захаръ да ви уредя. Ти знаешъ Раду, голъбче, каква стипендия получавамъ аз! Три рубли на месецъ! Три

печални рубли! И въобразете си, комшрим се мерзавец, който да ми завижда и да се помакоми на това мое богатство! И кой? Нашъ съотечественикъ! Поздравявамъ ви!... Азъ ще му смажа кокалите на тоя шарлатанинъ!... Прадеравереси, господа, влизамъ азъ при кассиера, помолихъ го да ми даде триде рубли, а той се обръща къмъ мене съ единъ сърдитъ тонъ и ми каза: „Какъ вамъ не е съвестно, младой человѣкъ, вие ученикъ и занимавате такими мерзки дѣяния..." — Какви „мерзки дѣяния" — извикахъ азъ стресналъ. „Ний имаме свѣдѣния, продължи той (по-русски), че вий сте изпратили на българското правителство" — Какъ?! азъ-изпратилъ! — Да, вий имате положителни свѣдѣния. Вашата стипендия е отнета и е дадена на братъ на господина Асланова — Ради Бога, кой ви е далъ тия свѣдѣния? — помолихъ азъ тръпнещъ сълзи, които ме давеха отъ гнѣвъ. — Самъ господинъ Аслановъ, отговори той спокойно. — А-а-ахъ! (бесса-та-бесса!) — искрещѣхъ азъ като луда жена, изскочихъ на улицата и до Аничковия мостъ... ... вий вече знаете!.... Бойсе мой! господа, можете ли да си въобразите нѣщо по-подло!... Шарлатанъ! азъ... азъ казахъ „бесса!" и нѣма да забравя!....

Успокоихме криво-лѣво Кочо и влѣзохме съ него въ единъ трактиръ да пиемъ чай. Тукъ се забавихме доста дълго, увлечени отъ разкази на албанецътъ за унищожение похожденията на Асланова. Бойсе бай Ганю не се сърдѣше за гдѣто своето „браво!" или „аплодисменъ!", а напротивъ, отвръме на врѣме цѣлуваше единъ или другъ, клатеше си главата и казваше: „брей, хатенъ магаре бил човѣкъ!"... Излѣзохме отъ трактира и тръгнахме по Невски Проспектъ. Публиката (слѣдъ сега) отъ всички части на свѣта, пълнѣше тротоарите на блестящата улица, ний едва лавирахме между проходящите; по улицата се движеха въ два реда всевъзможни фасони; единъ отъ тѣхъ обираше магазини, мамеха очи на публиката. Бай Ганю благоволи да изкаже мнѣнието, че „най-сетнѣ и Петербургъ не съвсѣмъ долнѣ работа"... Изминахме часъ се промъкване между тълпата, доде стигнемъ до Нева. Изъ гулѣрите по тихата (по-тихата) на Английската Набережна, поседѣхме да напушимъ по десетъ крачки, Кочо ме дръпна седнаро за ръкава и цѣлувка съ сдавенъ гласъ: „Стой го!" — Кой? — Шарлатанинътъ! — Кой шарлатанинъ? — Великайшиятъ! Стой! да се скрием, да не ни забѣлѣжи! — изпъшка той и ни повлече за ръкавите задъ колоната на една порта. Бай Ганю си подаде носътъ задъ колоната и помедна по указаното (отъ Кочо) направление. — „Кого видѣлъ!" — пита Кочо. — „Видѣлъ единъ човѣкъ — тамъ стои" — бай Ганю — а бе, Ради, я помедни, тоди човѣкъ прилича много на нашия Дондуковъ-Корсаковъ. — „Той е сѣщия — отговаря Кочо — още кого видѣлъ?" — Видѣлъ още двама души, коленичили предъ

Бондукова, я гледай, ц...ц.ц.... целувать му ботушит! плачат! молят му се цяло, удрят се в гърдит, гледай! ц...ц...ц... той чека да се откачи от тях, та не го оставят, един отсам, други отзад хвърнали му поят..." .— А се виждаш, помогсере ли поне някого от тях?— диктува албанецът. —Не мога, как ще ги познаят, та посрамено си тракат главит в ботушит му... хм, чакай — извика бай Ганю — чакай!... познах го! А бе, той... истина! А бе той е онзи бе, дето щяше да го хвърлим от моста... той е!.." .— Той е синът... мерзавецът! Ето сега свидетели на една от неговит мизерни комедии! — гърмяха с стиснати зъби арнаутите — невярни Тома, вложи свой жерав в рану и увеличи!... Хайде сега да се, добави някой весело — викнем пак на Невски Проспект. — „Чакай да видим краят на сцената" — заяви ар. — „Не е нужно кога свършено Кочо — краят е известен: ще фърлиш за подкуп до тогава, до когато той или даде някаква рубли, или някоя рекомендация до другарчета, или някое ходайство.... Тъй неподобни сж в съсловието да унищожат цяло на чиста нация!..... — „Бре! хептен магаре бил тоз човек" — извика бай Ганю и заплю се езика си.

— . —

— А, защо сърдиш бе, Ради, продължавай! — обади се един от компанията — разкажи за историята с Ермолова...

— Остави се, нещо ли е — заяви Ради.

— ... или за княгиня Белозерская....

— Остави се, нещо вече!

— Или умаре ли историята на бай Ганя с шкембе-чорбаси? обади се други.

— Или вий пък умаре ли вие за бръснарит мустаки на Меламъта.....

— Стига, господа! бай Ганювиз истории имаш с дорисвания. Отвлекоха се Хайде да чуем вече втората част на Венерическата. Марк Аврелий, Марк Аврелий, чакай малко бе, чакай! Или ти, Калина, Калина, чакай малко бе, драгенце!.... Хайде!

„Загърнах-и-и вело момиче с бели ръкави"....

„Почна се втората част на Венерическата"....

„Дъждът вали весело и гъсто бъкарил" — извика Ерма и разтвори широко чадъра.....

Довиждане, бай Ганю! Обикаляй Европа, разказвай по всички кръчми за посрещането, което направиха хубава Родина Далмация и Македония на теб, бай Ганю, вдигай се по-бързичко във Европейския живот и постарай се да му усвоиш лицето, сега ти се е натрапило тъй пусто, тъпо!....

София, Черковецъ, 1894 г.

Бай Ганю мръкнало Европа.

Пише
Алеко Константиновъ.

— Рускачки вино за вечеринката. На ми каза че дами въ чест на българщ вечеринка, и обади се единъ отъ компанията.
— Азъ не ходихъ на нари вечеринка: бай Ганю бъше. А другоръ, въ тоя день ходихме съ бай Ганя въ една берберница. Той имаше намърение тая вечеръ да ливни нѣкоиж дами и вземаше предварително всевъзможни мѣрки да се яви въ всичкия си блѣсъкъ: купи си вратовръзка, нечисти си декорацията (Че какъ не мислите вий бае си Ганя!) и отиде въ берберницата, понечесе коса и брада. Бъха доста обрасли. Стадна рой на срока. Берберинъ отъ старовремското абворгъ и почна занаята си. Ерба ми не дъвъ часа се бавихме тука. Не бъше тъй лесно да се уроди на бай Ганя.
— Тука, тука; я му каже тука, — и бай Ганю сочи врата си — тука да постригда, съ бръснича да го постриже малко. На му каже да си отвари очи, да не сръче нѣкоя пъпка, че го цапне дивамиръ.
Берберинъ видимо трѣбъ отъ дълго сърдитото изражение на бай Ганювото загорѣло лице и не посмѣ да се подсмѣе.
— Со ран тъй! — пира ме той смирено, като мисли, че е сторилъ нѣкоя грѣшка противъ вкуса на бай Ганя.
— Ти я му каже да остави сега прикаскиж настрана, обърна се къмъ мене бай Ганю и ме хвана съ такъвъ тонъ, като че ме е назначилъ за прѣводачъ. — Я му кажи да остави дивиката и пека я направи по-остричка, като на Наполеона, разбираш ли! Съ мустакиж пека ги расчеше, така, да кабардисатъ, хе, хе, хе! като на Италиянския крайлъ. Хи, хи, хи! Видѣлъ ли си го нефсаль? Такаиж да ги направи! Кажи муде!
Азъ имахъ куража да прѣведа буквално желанието на бай Ганя; но би трудно въ голѣмо затруднение берберина: лесна работа ми е, съ помощъта на бръснича и на гребенъ да украшитъ бай Ганя едного хемъ на Наполеона, хемъ на Куриерта! И какъ бай Ганя! Бай Ганя!

Свършихме кафеджара. Бай Ганю извади кесията си, завъртя я около врѣвъта, отвори я, бръкна до дъното, намѣри една шеста монери, обърна се гърбомъ къмъ насъ, ровѣ, ровѣ въ монерия, извади една и я подаде на берберина, като я подаде така, като да искаше да покаже: „хайде, на, нейсе, отъ мене да знаишъ". Монетата бъше двайсеть крайцера. Но като се сѣти че можеше би да се е излъгалъ и да я е помислилъ за грошъ, той поиска съ пръстиж си отъ берберина, санкимъ „дай реста". Берберина за единъ мигъ отвори чекмеджето

къмъ пълъ монетата, дъбра дъвъ монети по десетъ крайцара, удари и сърдито на мраморната маса и изчезна въ една врата. Монетите се търкулнаха на земята. Бай Ганю въ първия моментъ като че се вкаменѣ, подаруди се, но усѣти да сквана това впечатление и дай се наведе, дигна парите и каза:

— Сърдитко Петко, праща ни торбичка! Хайде бе, остави ги! Само да ги скубемъ! На ни ги знае дъ тъкъ! Сво-ещи!... Хайдуци! Не ги бива Славяни!... Боже лаеръ!...

— Туй дето го разказа Ъбчо, обади се сърдито Илчо — то е по-подирна работа, ний дъ знаемъ, че бай Ганю по-рано е доходиралъ въ Прага, като е давилъ дъ-ка дъвъ-три и продавалъ доста розовъ масло. Искаре ли да ви разкажа?

— Щомъ е за бай Ганя, - недъй дума, разкажи! — отговорихме ний.

— Добрѣ. Слушайте, тогава: пристигна бай Ганю отъ Виена въ Прага. Слиза на станцията, нарамва си дисагитѣ и тръгва за улицата. Файтонджиитѣ се стичатъ да му предложатъ услугитѣ си, - той ний прави знакъ съ глава, че не ще. Въ-рабира знакъ му да отворятъ и единъ файтонъ се спрѣ отъ-предъ му. Бай Ганю се сърди, бъзка се и прави сърдити жестове. Това забѣлѣза полицейския и заповѣда на файтонитѣ да се отдалечатъ. Мисли си бай Ганю, отъ кого да узнае къдѣ живѣе Пречекъ, нашия пъровоначалникъ. Пречекъ е живѣлъ въ България, обича България, ще, ще бай Ганю у него: „добрѣ дошълъ" - „дали ти е добрѣ" и можеше да го покаже въ ка-ната си; защо ще си дава парички? Що хотѣлъ? - Дохтото и мисли така, когато се спрѣ една тръгнѣ съ червена шапка и предложи да му носи дисагитѣ. Бай Ганю го пита дали живѣе Пречекъ, тръгна отговаря отрицателно, но дава карта-та че ще можеше да се намѣри и пакъ простира ръкѣ да носи дисагитѣ. Бай Ганю не му и дава, само защото мускалитѣ съ вѣтъръ и можеше „да загаси пажъкъ" и друго, гледа го обличенъ добрѣ, кой знае колко ще го скубе.

— Ваша милость, върнете назадъ, аз водя ви, — каза въчливо бай Ганю — осѣдналъ дисагитѣ, а ще и носи.

Тази въчливостъ бай Ганю я пуща съ смѣтка: хитъ ще предпочитаеше тръгна къмъ себе си, хитъ ще му покаже, че не е лъкомъ голѣмъ и богатъ човѣкъ, та да не мисли дъ да го скубе.

Върнатъ разпитватъ по кръчмитѣ, дѣ живѣе Пречекъ, най-сетнѣ спрѣли се нѣкой, че Вацлавъ е за професоръ Пречекъ, когато дъ да потърсятъ, повикали и го намѣрили.

Бай Ганю казва ~~едно~~ на трегера едно „да си живъ, благодарямъ" и влиза въ квартирата на Иречка.

— О-о! добъръ день бай Иречекъ, какъ си, добъръ ли си? — извиква бай Ганю съ единъ най-приятелски тонъ, щомъ влиза въ кабинета на стопанина.

Последния му подава зачудено рѫка, поканва го да седне и се бори на своята паметь, която не го подсеща кой е този любезенъ приятель.

— Не ме ли познавате? Вий нали бѣхте министъръ въ София? (припомня бай Ганю, като смѣсва ту „ви", ту „ти".) ~~Г. царь-тъ отъ тамъ.~~

— Да.

— Е, и азъ съмъ отъ тамъ! — заключава тържествено бай Ганю — то се каза емигранти сме, хе, хе, хе, али какъ! Помнишъ ли стаята въ „Славянска ..."?

— Да, да, спомнямъ си — отговаря сдържано снисходително Иречекъ.

— Ехъ че бѣхме ги ~~оплескали~~ нацапали! Ама ти си гледай кефа хичъ да не те е еня! Азъ колко съмъ ви хвалилъ!... Ти викамъ Иречекъ такъвъ, Иречекъ онакъвъ!.. ~~такъ азъ~~; „Да не прощавате е" — викамъ, — не е тъй!".

Иречекъ познава добрѣ българина и никакъ не го очудва тази фамилиярность на бай Ганя. Разговорътъ продължава нѣколко минути въ този тонъ, сетнѣ минува на по-практическа почва: бай Ганю хвали квартирата на стопанина, загатва му доста ~~откровено~~ оскърбително, че „какво бива, най-сетнѣ и (има ли тука) още единъ страненъ човѣкъ (даже) да се прибере тука"; говори му за гостоприемството на българина, искарва заключение, че „викамъ, другитѣ не сѫ като насъ, българинътъ чужденецъ да влѣзе въ българска кѫща, ще го нахранятъ, ще го напоятъ, ще му постелятъ". Иречекъ се старае да му внуши, че квартирата е ~~отдѣсна за неговото семейство~~ за домашнитѣ. Бай Ганю си прави сметки и развива темата за българското гостоприемство. Отъ тази тема разговора се извива къмъ търговийката на бай Ганя. Той съобщава на стопанина, че е донесълъ за проданъ розово масло и ~~халва~~ изглежда: „утрѣ, ако искашъ, води ме по всичкитѣ фабрики, азъ съмъ съгласенъ; ще ми превеждашъ, че не зная езика, а?". Иречекъ бърза да отговори, че не е запознатъ съ фабрикантитѣ на етерни масла, понеже занятията му сѫ ~~отъ~~ свързани отъ другъ родъ, а освѣнъ това, нѣма свободно врѣме; но ще му каже къдѣ се събиратъ българитѣ-студенти, та измежду тѣхъ нѣкой може да му услужи.

— Ако искашъ, санкимъ — допълня бай Ганю — нѣма да те пресилвамъ. Азъ ще дамъ и на госпожата (тука ли е тя?) (Иречекъ не може да се начуди за къщовските думи) единъ мускалъ масло. Познавамъ я и нея, какъ не! Па ако имате тука роднини, приятели, кажете имъ, че съмъ ~~донесълъ~~ донесълъ масло, то не е срамота! Азъ ще се навъртамъ по-често около васъ, ще си приказваме за България. Па ако обичате, съгласенъ съмъ у васъ да остана до дето съмъ въ Прага. А?

— Извинете, но...

— Казвамъ, санкимъ, ако обичате — обяснява сепнено бай Ганю — и менѣ ми е по-добрѣ на хотела, ама хайде, рекохъ, Иречекъ нашъ човѣкъ.

— Благодаря ти за вниманието; аз бих ви задържал на драго сърце у дома, но не разполагам с нужните помещения. Освен обаче вий сте наш гост и ще обядваме заедно.

— Да обядваме, защо да не обядваме! — съгласява се бай Ганю и ваша милост, кърва се, ако не от глад, — от бъдарека сърдечно сте дошли.

Пречек е част от една совхозна работа, която в близкото бай Ганю се притеснява. Стопанинът сядя каро на бодли и първа как по-деликатен начин да експедира временно навлекъл му гост. Той двамата, явява се секретарят, който го моли да съобщи на госпожата, че ще се присъедини скоро към тях. Бай Ганю едва се освобождава от стола си, прави с ръка едно двусмислено движение към челото си и снисходително пророкува: „О, здравей, здраво-живо, дайде да се похванеш, ха така, по български. Как сте още? Радвам се".

Госпожата го приветствува любезно и с цяла редица въпроси показва голям интерес към отечеството на гостенина

— Е, какъв сега правителството — пита бай Ганю — добро ли е по-худо, в Врана ли, в София ли? — Госпожата е в недоумение, тя не е била в София от [illegible] бай Ганю пристъпва към втория въпрос, който тя поставя с доволна усмивка Пречека, като че ли иска да му внуши своя възторг за ученето: „Вие ученик ли сте, какво ще прикарвате с тея?"...

— Нечова милост ще обядва днес у дома — обръща се Пречек към майка си и сестра си, като продължава занятието си по-нататък и моли да заведе бай Ганя в другата стая, [illegible]

Госпожата предлага на бай Ганя да мине в съседната стая. Бай Ганю почтително пропуща Пречека, поклаща и дълго с мъдрост, прави с ръка с вежди: „по-нашенски нещо се продумаха. Кой знай! Дума не вредува. Най-сетне министър е бил у нас. И бе то и министър не е от стока. Дума да не похвали ли се върба" и след това става внимателно и тръгва по указанието на госпожата към съседната стая, но като доближава до вратата, обръща се и иска да прочете на лицата на стопаните тяхното намерение и забелязва някакви нови знакове, които в този момент се обменят между домашните; тия знакове означават: „гледай да го разтакаш с нещо по-дълго време, понеже имаме много работа"; и бай Ганю не пропуска този

— Тия неща тука можете да ви пречат — забелязва той, като показва с очи на дивана.

— О, никак не, моля ви, не се безпокойте — отговаря Пречек.

— Дума се ще ви пречат, знаете, чакай да и вземе в другата стая — и посочва да и вземе, но [illegible] любезно се съпротивява — мигар ме е страх, не, а тъй рекох...

Минувайки в хижицата стана и госпожата затвори след себе си вратата да не се чува шумът им в кабинета. Тя Стопанката се спрягае в къщи да довърши вашата тактика бай Ганя: предлага му ради албоми, пожарва му картини, слага пред него цял куп илюстрации, но умът на бай Ганя е съвсем на друго място и той на любезностите на госпожата, с пресилено равнодушие отговаря:

— Не щя, благодаря. Недайте вий толкоз съмъ ги гледал ази такива картини и портрети! Не ме гледайте че съм гладен!...

Бай Ганю хвърлената пътрапливо на своя огромен сребърен часовник и почва с вид твърде интересен и своевременен разговор: — Ази съм любопитен да изуча Европа. Кажи сега, Калимере, да речем, Аз много съм любопитен, часа чи, вари се, друга ребе наредени, не с той както у нас у нас дойде ли гладен - седнал да обядвал. Не чекаш гладен, не ли, последна часъ, чеда ли чеп, та ли дойде кафе, сега? У нас пак е наредено. Вий кога обядвате, Калимере? — Ний обядваме в 5 часа обикновено, но днес вечерта ще обядваме и по-рано. Извинете, ще ви оставя сам една минутка госпожата и ще ви дойда врата.

Бай Ганю сви сам в салона, дълго разглежда картините, час по час пие кафе и пуши (Не чекаш гладен, али кой знае!) и разглежда и бакърени ибрици и се вслушва при най-малкия шум в кабинета. Чува той по едно време, че Пречек става от стола си, приближава няколко крачки и се спира: „Извинявай - Калимере, ама и ар, дивате, защо не си пръсоч дисаш в Царигад." Бай Ганю сви като на тръни; най-сетне не го сдържа, той става, приближава тихичко по килима към вратата на кабинета, надвечера си окото към дупката на ключалката и слуша; той чува само собственото си сърдито сърдитане и ударя на кръвта в ушите. Но и тук бай Ганю не се успокоява, той не вижда нищо пред ключалката и нерешително кара пръста си по ръчката на вратата, отваря я, подава си главата в кабинета и вижда Пречека, приклекнал близо при дисаш му, пред един ибрик с кафе. Бай Ганю се усмихва на себе си:

— Ха, ха, ха, работите ли, работите ли! Ха, ха, ха! Чакай, рекох, да надникна. Работи си, вика, ази пак ще отворя.

Пречек го вижда зачудено, без да мръдне пред очи приближава на това своеобразно любопитство.

~~Бай Ганю се отдръпва от кабинета и се връща в хижицата стая.~~

Обядът готов. Минувачът в обядната стая и сдъвкват окото
~~родителят~~ ~~Керечка~~, ~~сестра му~~ ~~Бай Ганю~~ и той.
~~трапезата~~ Бай Ганю, преди да почне обяда, почива да се
кръсти, ама хем се кръсти, хем се усмихва, сякаш
да внуши на ~~стопанин~~, че той не е от онези кръсти кора-
ци, ~~и~~ не е че до там вярва, ама сé не е ~~лошо~~ (~~и~~ с Божията
~~и~~ добре, каквато бива и на Господа малко повлиял да ~~и~~ под-
кадиш – за дъра залайва).

– Аз съм либерал, (~~Либерал~~ ~~Прогресивно-Бай Ганю~~) ~~подкрепя~~
~~той~~ от Либералната партия – подкрепям ~~Бай Ганю~~
ама сами-тъкмо удрим по едно кръстене, то не е дим,
хорале... Това какво е, супа ли е? А, аз обичам супа.
Гърбата е жирко ядене. И ний сега по вече сúра ядем.
Ах, ~~пардон~~, извинете, отдалеч ви бохчата... Ц-у-у... Тъкмо
да се не види!....

Увлечен от ~~ненаситно~~ да се прегорчка за цивилизован човек, Бай Ганю не можеше да повярва очите
чиняла с супата, която му подаде стопанката
и щом Господа ~~отчупи~~ ~~от нея~~ ~~кашичка~~ вари трапе-
зата, и добре да му попрегори, той сърба ~~с лъжица~~
~~лъжицата~~ една часть с лъжицата и го-
щеше вече чиняла си. Стопанката не искаше да му
кърви да ~~вде~~ яде супа, но той от „деликатност" за-
гради чиняла си с ~~ръка~~ и не позволи да му я ~~лъжицата~~.

– Аз имам чушки в дисагите си – съобщи ненадейно Бай Ганю.
Това бъ ненадейно за стопанин, но ~~мисли~~, които занима-
ваха Бай Ганя, ~~логически~~ го доведоха до чушките
и той горещо от желание да си ~~растрие~~ една чушка,
от ~~дреболии~~, в супата, която се ~~чака~~ с ~~любов~~ бъдна
за неговия стомах. Той се ~~сдържаше~~ да извади
чушки, за да не го помислят за простак и съобще-
нието си че има чушки, искаше да ~~сондира~~
~~стопанин~~.

– Да! Имате чушки? – отвръща се Керечка.

– Как не, ~~нося~~ си аз чушки; на ~~ми~~ знайте „България мила
майка" немогне без лютичко – каза иронически
Бай Ганю и без да чака по вече, ~~като~~ ~~скача~~ от стола,
~~седна~~ се в ~~приемната стая~~ кабинета, ~~доближава~~ дисагите си,
~~приближава~~ надъхва, гърбом към стопанин, ~~и~~ ~~отвори~~
~~торбата~~ и ~~вади~~ ~~от~~ ~~оттам~~ на ~~трапезата~~ една чушка.

– Ето стига за ~~трапезата~~ чиняла, страшно съм лют – заявява
той, като ~~изтръсва~~ половината чушка в супата в чиняла

си и другаря, останъка любезно предлагаше на стопанкжтà, затова дайте, разтрийте си, хе, хе, хе, по български! Не, не, разтрийте, слушайте мене и ще видите какво нещо е. Е, вий знаете; на сила хубость не става. Чакайте азъ да си разтрия, че да ви покажа какво се вика супа.

И, наистина, бай Ганю разлюти супата си до такава степень, щото единъ непривикналъ човекъ би се отровилъ. И почна да сърба; ама сърба българина, не се шегува, триста псета да се сдавятъ, не могжтъ го заглуши. Едри капки потъ му запрелчихж челото, като че се стремяхж да рукнжтъ въ чинията му. Бай Ганю сръбне веднъжъ отъ края на лъжицата, остави лъжицата и затисна лигата влага съ два-три залъкъ хлебъ; пакъ земе лъжицата, сръбне съ носа си навътре и пакъ два-три къшея хлебъ.

— Я ми подайте още едно късче хлебецъ. Вий съвсемъ безъ хлебъ ядете — учудва се бай Ганю — на българина дай хлебъ; ний много хлебъ ядемъ; да не се хваля, ама съ таквази чорба, х, пардонъ, съ таквазъ супа цялъ самунъ хлебъ изяждамъ.

Басъ не държахж, но и безъ това бай Ганю унищожи доста хлебецъ.

— Туй винце отде го вземате, — любопитствува бай Ганю, не че го интересува отговорътъ, а така, да намери предлогъ за още някоя чашка.

— Купуваме го, — отговаря стопанката, — добро ли е?

— А-а! чиста стока! Купувате го, а? браво! Я подайте шишето насамъ. Каквото се е запалилъ стомахътъ ми отъ чушката, като напечено железо, да ливна сега цялото шише, ще зацвърчи отвътре. Ехъ, у насъ винце, половинъ левъ оката, като му светнешъ двъ оки — тука ли си!.... Аха, уригнахъ се, прощавайте; туй малко просташко пада, ама по-голямата, пловдивчина, не можешъ да го задържишъ!..

Обедътъ у Иречка, благодарение на бай Ганя, излезе доста оживенъ. Кафе имъ поднесохж въ приемната стая. Бай Ганю за вкусния, а главно сития, обедъ, иска да почерпи стопанина съ една цигара тютюнъ и какъ да се случи тютюна му въ дисагитѣ! Право казано, табакерата беше въ джеба му, но трябваше да намери предлогъ да попрехвърли дисагитѣ, не може той да си остави мускалитѣ така, у чужди хора, — всичко става на тоя свѣтъ.

Бай Ганю не чуе и да чува откъсъкането на стопанина да говори нещо, но не чува думите му: „Какъв той, дяволът, хич няма ли да бъде българин тоя човек!"

Зарадва се бай Ганю и почна с наслаждение да сърба кафето, което се казва сърбанье! И да се намират в такъв приятно настроение, да имат с кого да си побъбрят цели часове, да са в стая, топла и тиха, да чуе какво приказват, па и да чуе нещо да те разбере, при всички тия благоприятни условия да се сбърчи и да не заприказва за политика — това е върх от силите на бай Ганя. Не можеше да се сбърчи той; гледа си думата:

— А бе, бай Иречек, я ли каваш, та ли мислиш да ме разбереш ли си, консерватор ли си? Май-май че си консерва, както винаги. И аз, ако питаш, не мога да ти разбера нито едно нито друго, ама хайде, да не ти остане [Знаеш, сълзи - сериозен не ще се смея...!] на да ти кажа ли правичката.. (Пука да ми каже някой да ми подсказва?), да ти кажа ли правичката? — Недей, и другите са маскари!... Ти мене слушай, па се небой! Маскари са до един!... Ама какво да сториш? Не се рита против ръжена! Търговийка, предприятийца, процеси имат в съдилищата — не можеше! Не си ли с тях — спукана работа! Па и мене ми се иска — аз бих дерзнал да ме разбереш, я Кемтур има в тия работи. Хората хвалят Жаравиха, ти знаеш ли? Утре клет съм, хубаво, ама като не чуе кларнет цяла вечер, дявол не можеше не чуе! Тъй е! Разбрали ли бай Ганя тая публика! — Аз съм арбия и клета в тия работи, че и разбирам. Ти не гледай бай си Ганя че не е грозен; не е лъжа за простак, разбира и тая публика! (Вика вероятно.)...

И, наистина, слова тия дали стопанина се убедително, безвъзвратно, убъдили се в всяка си фибра и нерв, в сърцето си, в ума на думата си, че бай Ганю не е простак....

Съ това се свърши бай Ганювата визита у Иречка. Бай Ганю като се убеди окончателно че няма вероятност да се настани у него на квартира, дигна си шапката, без да чува увещанията на стопанина да не остави у дома му, доволно си намери попрището, и тръгна, съпроводен от смеха, до Народния Салончо — кафенето, в което се събират българите студенти. Беше вече седем часа, когато бай Ганю влезе в кафенето с шапката в ръка и с калбака на главата. Ирече не го познавай кой е и откъде! Отиде на входа, около една маса, където няколко студенти българи.

Единъ отъ тѣхъ видѣ входящия съотечественикъ и сбута другитѣ: „Българинъ, българинъ!“. Всички се обърнаха въ момента, когато бай Ганю спрѣ единъ келнеръ, носящъ подносъ съ кафета, и като се стараеше колкото е възможно по-вече да изкриви българскитѣ думи, за да ги направи понятни за чужденеца, попита съ високъ гласъ: „Дека овде български мáчики?“ и придружи въпроса си съ движение на главата си. Дружниятъ смѣхъ отъ лѣвата страна прекрати недоумѣнието на келнера. Бай Ганю се обърна и позна своитѣ черноокички, чернокóсички, сгушенички съотечественици.

— О-о! Добъръ-день! Тука ли сте биле? — извика той отъ сърдце, сложи дисагитѣ и почна да граби рѫцетѣ на студентитѣ. — Какво ме гледате? Не бойте се, българинъ съмъ... Я ли направете мѣсто да седна.

— Какъ ви казватъ, господине, — полюбопитствува единъ отъ студентитѣ.

— Мене ли? Защо питашъ? Ганю Балкански. Донесохъ въ вашата Прага малко гюлово масло — ето тука, въ дисагитѣ.

— Тъй ли! — извика въ патриотически екстазъ единъ отъ по-младитѣ студенти — я дайте да го видимъ.

Той, наистина, не бѣше виждалъ, а само чувалъ за розово масло.

— Какво ще му гледашъ, масло като масло — отговори бай Ганю, — то не е за васъ. Оставете вий маслото, па ми кажете другото: гдѣ да се настаня? Бѣхъ сега у бай Иречека...

— Тъй ли! — извика пакъ екзалтирания студентъ.

— Какъ „тъй ли“? Че защо да му не отида? Той малко ли кисна въ България? Отидохъ, мисля си, ще си покаже човещината, ще ме покани у тѣхъ на гости. Тая вѣра! Тѣсна ли, кай, квартирата, па незнамъ какво, па незнамъ що. Обичалъ, кай, българитѣ!... Той ли? Като кучетата и бай ти Ганю знай да обича. — Тъй ли се посрѣща българинъ! Българинъ!!... Да не ви приказвамъ, нахрани ме човѣка. И то каква храна — кейсе, запуши де!... Както щете, ама българитѣ сѫ по-гостоприемни; българина една стая да има, пакъ ще те покани...

Нѣкои отъ студентитѣ почнаха да се свиватъ накъдѣ би бай Ганю и чакаха отъ минута на минута да си открие картитѣ. Само екзалтирания студентъ се отнесе съчувствено къмъ думитѣ му и сподѣли явно неговото възмущение отъ негостоприемството на чужденцитѣ.

— Наистина, нашитѣ българи сѫ много гостоприемни — подтвърди той съ най-голѣма увѣреность — тукашнитѣ не искатъ да те знаятъ. Киснемъ тука изъ кафенетата... ✱

— Ами ти гдѣ искашъ да те оставятъ да киснешъ? — обади се съ презрителна усмивка единъ

Който, виж се, отдавна пасе ненавист към младия еснеф-
студент с женски пол. Ти искаш ли да те
кося? Защо? За тъй ли, че неусетно още прага на къщата
ти да прескочиш, ти ще закачиш първо слугинята, която
те посрещне в коридора? За тъй ли че в тъмното обществото
ти сврат или канобиарят в устата като дебел мъж-
чина ти ще ти въсхвалява добродетелите, а сам ще ги
пуска в устата си, като
гълтат помощи и глътоси? За тъй ли че в лицето
ти ще ти въсхвалява добродетелите, а зад гърба ще ги злословиш? За тъй ли че ще ти
пъстрещ прах в очи и ще се прегърнеш за сина
на милионерин фабрикант или търговец на кораби,
за да можеш да обедиш родителя и увлечеш девойчето,
за което ще заклеврети като гарван, слъга като я
опозориш? — Защо ще те приемат с разтворени обятия?
Защо? Кой си ти? Как въз си ти? Кому в очи плюеш
твоето госпожинемство! Какво е то тъй твое прехвалено
гостоприемство! — Тъй ли, че българина ще те гребе в
сиджа кафеджата, ще ти посрещи мама посрещка
и ще те гледе с въшливо лице? Той ще ти даде
масичка, та ще ястроса от себе си! — Ах! остави
ради бога тия дивашки самохвалства! Кой ли вярва да си отворят?

* Студентът, който тъй като тия думи, ще се похвали с
особена репутация между своите другари. Видите ли
говорел за любовта на девойките, той ще ливо
ухажвал една красавица; ще ливо, той ще ливо
гъльба у дома си! Ще за чудо! Твои пъстри
гълъбчета, които по-
рядко от окръжаващата домашна среда, вкусва се
почти от дрехи години у него; изчезнала ду-
шата на младия човек, който превръщаше в най-студен еснеф;
нищо ливено, нищо благородно не остава у него; с
материален интерес продължава всичко
на скоро и открадва отношенията му към окръжаващи;
никакво морално подбуждание, никакво не предизвиква,
никакво разкаяние не посещава другарят му, пасчет
без разбор на средствата, към добиване на изгоди. Далече от това,
който тия другари ще ливо бъдат ще ливо или поне за ливо,
и тогава вместо уважение, младият еснеф ще ливо,
като че завиства на другия ливо ливо, ще ливо на
другия ливо щастие. Едно би и нашия млад еснеф да го надхитрува
ливо. Когато в други народи думата „хитър" е синонима
на лукав, вероломен и прикачена на ливо лице, ли ли поня-
мията в ливото на обществото, у нас ще ли най-малко.
Ще ретористът хитър ще се кичат, като с най-хубава
декорация: „Брей! хитър ще ливо, ще ливо! Не
лъжеш да го цъкнеш." Браво!" Не ли ли ли
цъкната тая фраза? ...

Горломеки-тъй се карашеше

Никакви дотогавашни отношения помежду семейства за него, ако от това не произтичаше някое кьорава, някой келаджъ (да имала в европейския ѣдинъ думи, съответствуващи на тия, в това им значение?) Ако посещаваше тамошните семейства, това не го правеше от общителность, от желание да се разнообрази на селската у провинциалните кръгове; умственитѣ и нравственитѣ интереси на това общество не само че не го занимаваха, но му бяха в тегость, тъй като бяха скучни интервали, нестроими паузи, които го раздразняха от цѣлия на посещенията ми — от кьоравото: я някое угощение, я някой разказ на тъпа сплетня. Той не можеше да си проваряви порядъка съ нещо без ради мене. Държеше цѣлъ списъкъ на моми — кой колко зестра има; друго не го интересуваше в това отношение. Свиква каква, интересъ отвлѣчение отношенията му към другарите. Каквото и да, условия, интриги и допири бяха орѣдията на неговите цели. Даже такива лица, като националните и либерални симпатии и авторитети му служеха само да увлича мене на разни славянски конгресчета, му като „от батакъ" му като „емигрантъ", (Но в туй отношение той с „майстора" не можеше сетне.)

Такъвъ беше екзалтираний студентъ, който подържаше Бай Ганя въ мнението му за неговото на учреждението.

— Киселий мука ще кафеджията, никой пени кани на угощение, повтори той въ угода на Бай Ганя. (2)

Какво се забавлявате, бе?

— Сега ми му намѣри врѣмето да се карашъ — обади се единъ отъ студентитѣ — когато ни е дошелъ гостъ?

— Нека се поскарикаме, пари не ѝска я! — успокои го Бай Ганю, съ тоя типиченъ аргументъ. Пари не ѝска я! Можеше да говори каквото ще, да върши каквото ще, само пари да не ѝска, само да не се коси до нашия джебъ, до нашитѣ интереси. Можеше и да лъже, пари не ѝска я!

Но сега тоя случай инцидентъ нѣмаше вече да се подържи другиденъ разговоръ. Капитанията утихна и единъ часъ другъ отначало да се разотиватъ. Останалитѣ отъ българитѣ само Бай Ганю и екзалтираний студентъ, който не искаше да пропусне случая да увлече нѣкакъвъ човѣкъ отъ случайнитѣ си сѫдии съ българскитѣ търговски на горово масло. Претърколи се тенджерата и се напълни казанъ.

Не се изминаха и единъ часъ и студента успѣ така да наклепе другаритѣ си отъ Бай Ганя, щото го накара отъ сѣ сърдце да извика: „Анаколутъ, кьополаръ!"

Слѣдъ още единъ часъ бай Ганю бѣше вече въ стаята
на студента, който сумѣ доста искусно да експлоатира
въ своя полза довѣрчивостьта на госпожата, когото пре-
порѫчваше на хазяйката си за свой роднина, ~~богаташъ~~ милионеръ, „има сумма фабрики
за розово масло". Той успѣ да заеме отъ хазяйката,
на която не бѣше плащалъ доста отдавна наема за стаята, — десеть
гулдена. Додѣто въ едната стая студента превъзнасяше
богатството на бай Ганя, въ другата стая бай Ганю
~~[illegible]~~ бѣше вече съблѣкълъ антерията си и търсеше
въ нея нѣщо съ голѣмо внимание, като мърмореше подъ
носа си: пакъ се наводнилъ пусти гадъ! ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible] пущини! ... [illegible]~~". — Понятието
за чистотата не е развито въ твърдѣ висока степень
у бай Ганя. Това че се „наводнилъ тоя пусти гадъ" не би
го смутило, ако да не му причиняваше безпокойство,
физически мѫки. „Хичъ живъ човѣкъ безъ ~~[illegible]~~ гадъ бива ли?" —
казватъ старитѣ хора у насъ и съ тая аксиома успокоени, те
твърдѣ кротко препятствоватъ на размножаванието на животин-
китѣ. ~~[illegible]~~. Па и защо ще препят-
ствоватъ, защо ще се лишаватъ отъ едно такова
удоволствие: пекнало слънце, че защо му е туй
слънце, ако не може да излѣзе на чардака, да се изтегне
на рогозката, да кихне два-три пѫти отъ прахътъ ѝ, че
да дойде баба му да си сложи главата на колѣнетѣ ѝ,
па тя да си заврѣ костеливитѣ пръсти съ траурни нокти
въ косата му и, като че трѣбе оризъ, да почне чукъ! оттатъкъ,
чукъ! оттатъкъ, че като се изпоплашатъ живитинкитѣ,
че като плъзнатъ по главата, — на едно ~~онова ти~~ приятно
че като затвори бабата ~~[illegible]~~... и слънце балканско пекнало! Иди-
мия! Ето ~~[illegible]~~ кое се казва dolce far niente!......

Ето на, увлѣкохъ се пакъ въ тази неизчерпаема бездна, отъ
която нѣма никого да зачудя: кому ще на-
прави впечатление, напримѣръ, изрисуванието фигу-
рата на ~~единъ отъ~~ готвачътъ въ единъ отъ ресторан-
титѣ, окрѫжаващи София, ако имъ кажа, че рѫцетѣ
на тоя готвачъ превишаватъ всичко, каквото е въ
състояние даже нашенецътъ да си представи за
гъстотата; че ~~[illegible]~~ дланитѣ на тѣзи рѫцѣ сѫ избраздени
съ дълбоки гнойни черни пукнатини, въ които
може да се гнѣздятъ хиляди, неизвѣстни на науката
микроби; че пръститѣ на тѣзи длани, увѣнчани
съ нокти единъ сантиметръ дебелина, едва ли съдър-
жатъ въ себе си толкова фибри, нерви и кръвь, отъ колкото бактерии.

Припомнямъ си разсказа на една дама, иностранка, въ едно събрание; тя прѣдполагаше, че ще ни порази съ нѣщо невѣроятно, като ни съобщи какъ сѫ я угостили за прѣвъ пѫть въ едно бѣлгарско село роднинитѣ на мѫжа ѝ: „влѣзохме ний, казва тя, въ една ниска, съ задименъ потонъ и съ силно задушена атмосфера, стая, въ която миризмата ме задави и азъ за да съхраня спокойствие, затулихъ носа си съ ~~ароматната~~ кърпа; много пѫти трѣбваше да ме покаянѫтъ догдѣто се рѣша да сѣдна, — нѣмаше ни единъ, ама положително ни единъ прѣдмѣтъ въ стаята, който би могла да наречете чистъ; азъ съмъ увѣрена, че даже иконата, прѣдъ която горѣше едно задръстено съ нечистотии черно мъглива кандилце, и тя бѣше напоена съ специфическата воня на стаята. Азъ нѣма да ви расправямъ какъ ме посрѣщнахѫ, какъ стопанката наведе главата ми и почна да облизва цѣлото ми лице, като повтаряше непонятни още за мене думи и какво чувствовахъ въ тази минута.... (... ~~тогава бѣха на мода Зулустѣ и тѣхния водитель Цетевайо~~...). Сѣднахме да вечеряме. На една ~~ниска~~ околчаста масичка, ниска, десетъ сантиметра отъ земята, съ пукнатини, ~~въ~~ ~~които~~ задръстени съ едно мазно вещество, — сложиха една прѣстена огромна паница, пълна съ чорба, отъ която само парата прѣкъсна моментално охотата ми; ~~вѣрѣдъ отъ~~ въ срѣдата на тази гъста течность бѣха вирнати краката на една кокошка. Стопанката внесе въ стаята единъ сѫдъ, подобенъ на този въ който бѣше гозбата и като го подложи прѣдъ всѣкого отъ насъ, полѣ на рѫцетѣ ни вода отъ единъ прѣстенъ ибрикъ съ счупенъ шулецъ. Когато полѣхѫ на стопанина, той си исцѣди прѣститѣ и между тѣхъ рукна единъ жълто-зеленъ порой; той счете че е достатъчно измитъ и избърса рѫцетѣ си въ една отрепка. Стопанката съ ~~натукани и~~ набраздени рѫце, съ траурни ноктье, бръкна въ чорбата, извади кокошката, раскѫса я на части, исцѣди рѫцетѣ си ~~отъ~~ въ чорбата, за да не пропадне налѣпения по прѣститѣ ѝ оризъ и отъ душа и сърдце ни покани да хапнемъ каквото далъ Господь...".

~~Никого не смути разсказа~~ на иностранката.

Само мъжът и равнодушно забъбри: „Ти не гледай че съм напукан с черни брада ръце и, тъй като че съм чисти“... Ний даже се гордеем с напукани ръце, като че само мръсните ръце са признак на трудолюбие!... Не-моку-тъй се е случала и пословица: „Отъ-как'-то-й-майка роди-ша-дъща, дост-, отъ-тогаз-не-то-й-ко-къв-пала“!.....

Бай Ганю, следъ като свърши своето ентомологически подиряване, въстанови си тоалета и бързо почука, влъзе въ съседната стая:

— Бардонъ! — извика бай Ганю, и тамъ дълго да гъвнка: той заговори въ твърдъ нъжно възвишенъ студентъ и дъщерята на стопанката; въ бързо се превърна въ, както подобава на двъ млади влюбени, варда.

Мамата заразмена изъ въ друга стая.

— А бе дъще въпреки тъка? Заради момчето — каза иронически подигравайки се студента

— Ударилъ си кемтиара! — почна тихомълкомъ бай Ганю, съ очи свътнали, като на манастирски котараци — лъкава, дяволъ да я зѐме! Слушай ли е?

— Каква слушия! дъщеря на хазяйката.

— Ты ли? Щука не можеш да ги разберешъ, коя е слушия, коя е господарка — всички лъкави, все чиробивчета. Испъче се нъкоя картица, тъй, като се така мазно-мазно, мислишъ слушия, докачи я — умеешъ си бъла глава; испъче се друга, хубавица, смирена, мислишъ, ли, това е господарката, стане и на крака, покаже я да свъне, тя се срами, хлебѐ, говорилъ и съ помирка; на сетня я видишъ че ти чисти бокурите!

Отъ раскази на студента, акомпанирани съ разни жестове, които украшаваше и даваше по вече сила и значение на думите си, — бай Ганю чуна, че младия човекъ отъ нъколко месеца, подъ видъ на чиста любовь, атакира съ една неотразима настойчивость дъщерята на своята хазяйка вдовица.

— И тя, дивото, — почетява раскаяка — се надъява, че ще я вземе за жена. Нека се надъява и нека ма храни хубавичко, нека ли ми ризи. Да бъше нъкоя богата, разбирамъ да умечовъкъ, али тя фукара като мене се увива около мене, защо ме счита за богаташа. Ядосана не знае какъвъ съмъ, ще ламтя ли? Страшни скъперници съ тукашните! Ама и аз ужъ да ги въртя! Тъй, раздрави надъно и напирако какъ ги върти...

— Ентомолозъ! — извика бай Ганю, съ маслени очи, възхитенъ отъ младия събеседникъ

— Какъв де, че само това ми е? Ако е това, хичъ да не е! Друга,

Дура една има, хъ̀рлиш съ̀ ѝ око на нея, ама кой знай! На нея да ѝ дадеш да завърти мъ̀дка — има какво да се удари. Богата! За утре съ̀ ѝ поканеш у нъ̀ къ на гости, че ще ѝ ги вадят на едно село, на разходка.

— Ами на фабрикуд кога ще ѝ ги водиш! — подиря практическия бай Ганю.

— Лесна работа, въ̀дурдей. Ти утре остани тука, върти се около нъ̀ къ, ѝ каро те видят че пърдиш език, ѝма да те оставят, ще те поканят у тъ̀ка да идеш на гостилницата, ще те поканят у тъ̀ка и ще се запознаеш бабева.

И пак стина, на другия ден сутринта рано студентът отиде на гости, а бай Ганю остана в квартирата само с хазяйката. Както обикновено, и в този ден стана много рано, събуди и разтрати другарят си и чака още цял час докато да се събуди стопанът. Това чакане бъ̀ше много тежко за него; той чувствуваше някаква голѣма нужда, като вълци човѣк, на забрави да пита студента где е опова и ще не ще — зора! — трѣ̀ваше да чака да стане домашният и — срамъ не срамъ! — да ѝ попита. Много е лошо като порасне човѣк език на чуждина, за най-простото нѣ̀що не може да разбере, все трѣ̀ва с ръце, с крака да ѝ расправи, да ѝ покаже... А пък всѣко нѣ̀що показва ли се? Бай Ганю узнаеше езици, по турски да ѝ прикаже като турчин, власки разбираше, сръбски, руски чат-пат, но нѣмския и чешкия нерадѣ ѝ не ѝдеше от тѣ̀ри езици. Не можеше да се каже че бай Ганю съвсѣм незнаеше нѣмски, знаеше той нѣкоя и друга дума. Той чу че в съсѣдната стая стопанът станаха, разговаряха се; попѣдна прѣсъ ключалката, нѐ от нѣкое време непрѣмѣнно любопитство, а да види да ли сж вече обѣдени и вѣмѣрено, с удоволствие дишаше, като се задоволяваше с тѣ̀хния полезен, съчиняваше в ума си една фраза по нѣмски, която да съответствува на въпроса: „Где е опова, за голѣма работа“ и най-сетнѣ отъ̀ къ̀ването чу̀вашъ сколѣшния фразар: „Wo is diese für grosse Arbeit?“.

Чукъ! чукъ! чукъ!

— Prosim! — обадиха се от съсѣдната стая два женски гласа.

Бай Ганю отвори вратата, каза едно „пърдон“ и срамежливо изрече:

— Wo is für grosse Arbeit? — и тонът с прѣстиг си за усилване на въпроса.

— Со, ра́к? — повтаря въпросително — момчето, като се стараеше да разгледа възможностите на предпочитания отъ любовника си лимонадеръ.

— Für grosse Arbeit! — повтори още по-конфузенъ бай Ганю и пакъ почна съ ярости и съ глава, но забълъза че не го разбраха.

Разбраха го тъй, но не тъй както трябваше; ясенитъ помисли, че той иска съобщава, че е дошелъ да върши голѣми работи, голѣма търговия съ розово масло.

— Хай, добрѣ! — мисли си бай Ганю — какво да правишъ сега? — и да не бъде поне дъщерята свидѣтель на неговото затруднително положение, той повика съ ръка момчето въ стаята си, затвори вратата и сѣдъ като повтори пакъ по-нѣмски въпроса, дочутъ го мазникъ съ единъ отчаянъ писъкъ, който накара дамата да си повѣда очитѣ и да избѣгне избѣга, задавена отъ сдържанъ смѣхъ, въ другата стая. Явно се смущаваше и удовлетвори любопитството на бай Ганя. Едно ухо отъ непрекъсвенъ женски смѣхъ покрити стѣнитѣ.

Момчето, изходящо предъ отворенитѣ врата на кухнята въ коридора, подражи баетира на бай Ганя и той отъ любопитство надникна да види какво ще стане. Тамъ бѣха стопанката и слугинята.

— Was ist das! — ядоса бай Ганю съ единъ снисходителенъ тонъ, не помисли отъ желание да се запознае съ кулинарното искуство на чехитѣ, отъ колкото да покаже че е бивалъ и живѣлъ въ Европа и въ майсторъ работи, на умѣе и по нѣмски да говори. — Суха ли? Суха говѣдина? Зная азъ. Ja ferstehe ядоса!

И бай Ганю съ една смѣсь отъ нѣмски, български и некадърно български, подъ-ломоти и отъ внушителни жестикулации, даде на слугинята да разбере, че той не би се отказалъ да опита вкуса на тѣхната кухня. Като видѣ че нѣмецъ показалъ склонность да се обясни на чешки езикъ и бай Ганю обърна на „чешки" и подкрѣпи снисходителното си желание съ думитѣ: „я хочемъ кушай," като изтъкува тия думи съ многократно доближаване на пръститѣ си до отворенитѣ си уста и сетнѣ посочи съ пръсть, бутна гърдитѣ си съ указателния пръстъ, бутна стѣнитѣ пръстъ къмъ гърдитѣ на хазяйката и третъ пѣтъ посочи въ пространството, като че указваше на невидимата дъщеря на хазяйката т.е. „да кушай барабаръ, яромца!" Да бай Ганя бѣше вече късно още да узнае въ кой часъ ще обѣдватъ, понеже се сѣщаше да иде на разходка, та да не пропусне обѣда и сетнѣ „давай пари за ядене, добро яма без пари, кьораво" и затова той

извади огромния си вачест часовник и като го под-
несе отблъзо носа на стопанката, която се зачете да му
покаже на стрелките, кога ще „купи". Като се убеди, че
работата е наред, бай Ганю вдъе в стаята си, напъха
лулката в джоба си и излезе на улицата да се разходи,
на хляб ще се разходи, хляб повече да насекои нъкой по-
щерия за розово масло. Гледа бай Ганю улици много се
претъпкани, повече да сбърка пътя, да се загуби и, като пра-
вичен човек, погледа се поокола да забележи нъкой знак,
по който повече да хърпае квартата и видя на срещната
страна, на една гадня стена надписъ с голями букви;
той извади тевтерчето си, наплюни плаваша, написа сло-
вото от надписа и напълно увъорен че тъка ва
рънъ си най-точния адресъ на квартирата си, той
се върна (из тесния улици на стара Прага, на хъ
жъ да полъзне, хъ отъ да полъзне, тъкъ мислеше,
тамъ мошеник, увлече се бай Ганю и остави
че се увлече, али побърка пътя. Али сега? Че каъ
трънка той да си дири квартата, че като се забъркаш
още повече из еврейски улици, на мизерна
мизерна ворва часъ,
ворва два часа, забъни се в нъкоя квартал — нъма изходъ, тръ-
не по друго направление, ворви, ворви и пакъ на
брега на Вълтава. „Хай, дявола, али сега?" и
остави друго, али дойде вдъе за обядъ и
дойде не, али далъка. Потърпъваше се още ли
ли бай Ганю, крачи ли крачи, стана вече вода,
затъкнъ се, на нищо не прилича. Хората, които
той срещаше, особено полицейския го гледаха
подозрително; това още повече смути. „Хай, дявола,
али сега?" Пъкъ гладенъ, въ стомаха му ревъ
ушъ, но за какъвъ бъзъ ще си дава парички на
въ кръчма, когато е покажен на обядъ? Но ще ре-
чете вий, защо се мъка бай Ганю из улицъ, когато
адреса е въ джоба му. Че ще тамъ е работа я!
И бай Ганю не е простъ, минавъ минутъ не той на-
се въ да извади тевтерчето си, да го погледа то-
гъ-онзи на улицата и да му го посочи написа-
ния адресъ, да го попита въ простъ „какъвъ?". Знае той
тия работи, стара той и мъдъре и жени, но чудно
нъщо, когато стъ да отиде, изгуби му посочи напи-
сания, или ще го пратятъ зачудено и ще се изсмъятъ,
или ще се отвърнатъ отъ него съ негодование. Вдруг
вероятно нъкоя червена стара дъявица, като покаже
адресса, така се сепна насърдена му, че и бай Ганю забъркъ

„Хай дявола, ами аз съм побъркан, ами цяла Прага е полудяла" - мисли си бай Ганю и немалко да се начуди на сюррека, който прочувствено пеловия написан адресъ; кой си мисли, кой се отмечда и по едно врѣме - не е ли тук щастие? - прободе пего четъкна Народна Сабачна, кафенето, дъто се събират българи студенти. Влиза бай Ганю вѣтрѣ и намира сърдития студентъ.

— Добър день! А бе я ли кажеш, твой милост, аз ли съм луд, тукашнит хора ли съ луди? - пита бай Ганю запъхтян, съ привѣтлив на челото му мокри коси.

Студента го изгледа въпросително.

Бай Ганю мурдоската как се е забелязал, а какъ е разпитвал за квартира си по адреса и какво съ му отговорили.

Студента, като чул, че чехит грубиян и фанатик съвсем сърдито извикал, щом съ достатъчно победил, немалко да се начуди как така да не услужи на бай Ганя.

— Я прочети, моля ти се, какво пише тука! - и бай Ганю подаде тетрадчето.

Студента го прочете, отпочнало се попазарчи, че като прихна отъ смѣх, сѣде се на се изсмя.

— На якой дама показа ти тоя адресъ? - попита той пръвъ.

— Защо? Показах го здѣ! Е?

— Е? Знаеш ли какво е написано тука?

— Какво.

— Написано е: „Zde zapovědano žrati". „Тука е забранено да ядеш". Ти си го прочел отъ якой стъна.

— Ида хас! Чедай! Ц...ц...ц! Истина ли казваш? Чедай! — каза бай Ганю, почука малко съ пръста си, па почна и той да се смѣе.

Студента не знаеше квартирата на Горголомска, тъ не си ходѣха единъ други и затова посъветвали бай Ганя да почака, па все ще дойде якой българин да му укаже квартира. Лесно е да се каже, почакай, ама бай Ганювия стомахъ да видимъ да ме е на свирото мѣлчие? А че не е на свирото мѣлчие, това го доказа демонстративно съ едно нескончаемо куркане на подстоланищъ области.

— Видя не сте гладни? - попита го студента, като чу революционния стомахъ на стопанина му.

— Кой, аз?! - Нестъкъ! — почувства бай Ганю, защо, ако каже истината, ще му покаже гостинница, а после ще да му се присмѣе (опърничаво клане!), че го чака келнерка ядене у стопанин.

Разговорът между бай Ганя и „откритаврото хлапе" не можеше да се завърже. От една страна стърчи-тивно стихна, че не са единъ за други, щото, както българската пословица (Ехъ че щастливи пословици е създаль българскія геній!), „кръставиятъ мала-рета пред девет бащи се подушва", ако бяха сродени души, щяха все да намерятъ за какво да си поприказватъ: единия дошелъ отъ България, другия живѣлъ въ Европа, все пакъ какво да попритесува човѣка, понеже всѣ-тръбва да има нѣкаква разлика между Запада и нашата таткавина. Впрочемъ така-ва разлика бай Ганю не я свѣща и какъ ще я съзи? Той дето ходи, носи съ себе си своя атмосфера, свойъ нравъ и обичаи, върви си честитце, съобразявайки се на всѣкъдѣ вкусове, срѣща все свои хора, на които е навикналъ и които, рабиджа се, не виждя нищо ново: отиде ли въ Виена, той ще се сдружи въ хотелъ Лондонъ, тамъ е сѣщо както у дома му; срѣща се съ сѣщите турци, гърци, ерменци, сърби, арнаути, както срѣща въ всѣкидневенъ; пакъ да иде въ Карлсбадъ, понеже го е страхъ да не го осакатятъ, а ще вземе пакъ въ гръцкото кафене, което сѣщо той както и у дома му обича, както е навикналъ въ кафенета; за търговия ли отива, пакъ ще иде при български търговци, а чуждъ нѣкой дали ще срѣща въ съприкосновение съ европейци. А чуждиятъ отъ тая ограничена сфера се почва европейскиятъ животъ, той нито знае и какво че не иска да знае. Всѣкидневно, правилното движение на европейца, домашната му обстановка, ходъ на всѣкидневния, правилния и постепенно усъвършенствуванъ, умѣрения движение, общественитѣ борби и начина на всѣкидневно гимъ, музеитѣ, библиотекитѣ, филантропическитѣ учреждения, цѣнитѣ искуства, и химнитѣ проявления на прогреса не обременяватъ вни-манието на бай Ганя. „Чуждиятъ бащица ми все опери е слушалъ" — какъ бай Ганю и обаянъ отъ пори стърчитъ на окаменѣлостъ и ултра-ретроградство, не го стръска твърдѣ „новата мода" т.е. цивилизацията. Но при всичко това бай Ганю нѣма добре сърца на китайщи да се огради съ стѣна противъ нахлуването на цивили-зацията и при всичко че съ въодушевява принципа „да-ща ли това не е правилно и отъ нѣма да го и правя", но току видишъ, че си облѣкалъ чиста риза, турилъ си ръкавици, като го напорятъ въ облѣка и фракъ, сърди се, сѣди се, ама обли-га фрака; чуваш го че казва „pardon", говори за „конституцията", похвалва се самъ-тамъ, че обича „суза", когато въ сѣщность една лютва сърба би предпочелъ отъ всѣкия европейски гозбя